

Academia Bârlădeană

Anul XVIII, 3 (44), Trim. III, 2011

Revistă editată de Societatea literar - culturală "Academia Bârlădeană"

Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

„Academia Bârlădeană se pregătește de centenar !”

Victor Ion Popa

MI-I DOR

Mi-i dor de apa limpede a verii,
Mi-i dor de unduirea jucăușă
A zării prăfuită de cenușă
Când dorm în soare zarzării și merii;

Mi-i dor de golul și răcoarea serii,
Mi-i dor de luna care bate-n ușă,
Mi-i dor de neagra plopilor păpușă
Înmătăsată-n haosul tăcerii;

Mi-i dor de cer, de verdele livezii,
Mi-i dor de larga pace a nămiezii,
Mi-i dor de tot ce-i rod și e viață

Căci osândit oglinzilor haine
Ce-au răsturnat al vieții rost și față,
Mi-i dor să mă întorc din nou în mine.

Din viața “Academiei”

* **Joi, 19 mai 2011**, ora 12. În holul Școlii cu clasele V-VIII „Principesa Elena Bibescu” s-a desfășurat manifestarea festivă care a finalizat Zilele Școlii. Inițiatora a proiectului „Centenar Elena Bibescu” (1855-1902), demarat în 18-19 oct. 2002, Academia Bârlădeană a fost reprezentată prin Elena Monu, care a susținut o alocuțiune. În aceeași zi, la ora 18, Școala a comemorat-o pe Principesa, printr-o ceremonie religioasă, organizată la Monumentul funerar al familiei Manolache Costache Epureanu, din Cimitirul Eternitatea. Asistența, formată din elevi, cadre didactice și membri ai Academiei Bârlădene, a urmărit cu atenție și emoție slujba oficiată de preotul Nicolae Negru și intervențiile susținute de prof. Maricela Popa, directorul Școlii, și de prof. univ. dr. C.D. Zeletin, abia sosit de la București.

* **20 mai 2011**, ora 11. Galeria de Artă „N.N. Tonitza” a găzduit Premiul laureaților Concursului național de poezie

și proză „George Tutoveanu”, ediția a V-a, organizată de Școala „George Tutoveanu” în colaborare cu Academia Bârlădeană, care a oferit un premiu special. Din partea

Societății au vorbit Elena Monu și C.D. Zeletin, președintele juriului. Manifestarea, coordonată de prof. Maximilian Opaț, directorul Școlii, s-a încheiat cu programul artistic dedicat

poetului G. Tutoveanu. În aceeași zi, la ora 18, la Cimitirul „Eternitatea”, s-a desfășurat slujba de pomenire a fondatorului Academiei Bârlădene. Comemorarea a cuprins o ceremonie religioasă, un recital din versurile poetului evocat și cuvântul omagial rostit de C.D. Zeletin.

* **21 mai 2011**, ora 17. La sediul Academiei Bârlădene a avut loc reuniunea festivă organizată în cadrul „Zilelor Culturale ale Bârladului”, cu participarea tradițională a președintelui de onoare, prof. univ. dr. C.D. Zeletin. Publicul numeros, alcătuit din membri și simpatizanți, a primit cu căldură noul volum de versuri al scriitorului Petruș Andrei, intitulat *Și vremea nu mă vremuiește*, apărut sub egida și cu sprijinul financiar al Academiei Bârlădene, la Editura „Sfera”, din Bârlad. Cartea a fost prezentată de prof. Mihaela Tudor - sub forma unui eseu, „Poemele mierii și povestea «Hoinarul singuratic»”, de Elena Monu, care a precizat că editarea volumului reprezintă darul Academiei Bârlădene pentru poetul Petruș Andrei la o frumoasă aniversare (65), de Sergiu Coloșenco, George Irava și de autor. Conform tradiției, Sergiu Coloșenco a prezentat revista „Academia Bârlădeană”, nr. 2(43)/2011.

În ultima parte a reuniunii, C.D. Zeletin, principalul donator pentru Biblioteca Academiei Bârlădene, a oferit cărți și documente ce vor îmbogăți colecția de Carte rară și Cabinetul documentar.

* EVENIMENT LITERAR DE EXCEPȚIE

La Teatrul „Odeon” din București, în suitele Serilor italiene, **marți 7 iunie 2011**, cu ocazia celebrării a 150 de ani de la Unirea Italiei, a fost lansat volumul bilingv *Poezii* de Michelangelo, în traducerea și comentariile lui C. D. Zeletin, apărut recent în Editura „Humanitas”. Veritabil „Festival Michelangelo poetul”, întâlnirea a fost organizată de prof. univ. dr. Smaranda Bratu Elian, italianistă, traducătoare a

operei integrale a lui Giordano Bruno și îngrijitoarea ediției *Poeziilor* lui Michelangelo lansată cu acest prilej.

Un foarte frumos afiș anunța numele invitaților, implicit și vorbitori: E. S. Mario Cospito, ambasadorul Italiei în România, C. d. Zeletin, Gabriel Liiceanu, directorul Editurii „Humanitas”, și Smaranda Bratu Elian.

Domnul C. D. Zeletin și-a consacrat alocuțiunea istoricului muncii sale de traducător al operei beletristice integrale a lui Michelangelo Buonarroti (opera lirică și *Scrisorile*, a căror a doua ediție se află sub tipar la Editura Art din București). Am aflat astfel că demersul său a început în anul 1956, când era student la Facultatea de Medicină din București și că, pe parcursul celor cinci decenii de muncă, i-au stat, în timp, alături, ca „martori de lumină” V. Voiculescu, medicul scriitor care în acea perioadă elabora capodopera sa: *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginată de V. Voiculescu*, sonete ce se proiectau pe a c e l a ș i f u n d a l

neoplatonician ca și sonetele lui Michelangelo către Tommàso Cavalieri la traducerea cărora lucra pe atunci C. D. Zeletin. Tudor Vianu, ce avea să scrie Cuvântul înainte la *Sonetele* lui Michelangelo, ediție bilingvă, în traducerea lui C. D. Zeletin, care, cu această ocazie (1964), a și debutat în volum, și A. E. Baconsky, care, într-un text inedit pe atunci, raporta arta traducerii sonetelor marelui artist la arta similară a lui Lucian Blaga. Este de reținut, de asemenea, aserțiunea după care Poeziile lui Michelangelo reprezintă una din cele mai dificil de tradus opere lirice ale literaturii universale, dacă nu cumva cea mai dificilă, atât sub aspectul filozofiei, cât și al fixității formelor poetice.

C.D. Zeletin a mai publicat în editura „Humanitas” volumele: Ștefan Zeletin, *Burghezia română, originea și rolul ei istoric* (1991), cu un studiu introductiv semnat de domnia sa, *Tommaso Campanella, Poezia filozofică* (2006) și

- continuare în p.27 -

Eliza ARTENE

Remember Dr. Constantin Teodorescu

Sufletele au un fel al lor de a se înțelege, de a intra în intimitate până la a se tutui, în timp ce ființele noastre sunt încă încurcate cu schimbul cuvintelor comune, cu sclavia exigentelor sociale.

L. Pirandello

26 aprilie 1996

Aceasta este data exactă când am aflat de dl. doctor Constantin Teodorescu și l-am văzut pentru prima dată. Eram elevă la clasa de filologie, XI F, la Colegiul Gh. Roșca Codreanu. Venise împreună cu reprezentanții editurii ieșene Institutul European să ne vorbească despre lumea cărților. Îmi amintesc că stătea pe un scaun, cu mâinile încrucișate și cu privirea în jos. Asta în timp ce vorbeau domnii de la Iași. Parcă era supărat, parcă revoltat, în orice caz, mi-a rămas în minte această imagine a omului grav, implicat în ceea ce face și convingător: era iubitor de carte și ne invita pe noi, cei tineri, să-i urmăm exemplul. La finalul întrevederii, mi-am cumpărat *Ion Barbu, Poezii*, pentru că nu-l aveam acasă și îmi era necesar la orele de literatură.

1998-2004

Drumul meu a continuat cu o colaborare frumoasă la *Părerii Tutovene*, unde, peste o vreme, aveam să-l reîntâlnesc pe dl. doctor: era editorialist aici și am avut chiar onoarea de a culege la computer textele domniei sale; am umblat cu acele coli acoperite cu rânduri multe, idei înflăcărâte...

2005

Am pregătit lansarea cărții Magdalenei Năstase-Peltola la *Galerii*.

2007

Am ajuns colaborator la lucrul pentru cărți apărute sub egida *Fundației* domniei sale, tot pe partea de culegere computerizată: *Aspecte și mărturii ale trecutului recent al Bârladului 1944-2007*, volumul al doilea, 696 p., Almanah Primăvara 2009, 168 p.

În 2009 i-am oferit micul meu volum de poezii și mi-a adresat invitația de a organiza o lansare de carte, la *Galerii*. Am refuzat, spunând că nu mă consider atât de mare încât să marchez apariția cărții cu (pentru mine era) tam-tam. M-a înțeles și mi-a respectat dorința de a rămâne anonimă, chiar dacă era debutul meu editorial și puteam „profita” de girul domniei sale și de invitați de marcă la lansare. Acum regret.

Tot în 2009, lumea l-a pierdut pe Michael Jackson. În amintirea lui, și la propunerea Fan Clubului MJ din București, fiecare fan putea organiza, în orașul său, un mic eveniment în memoria starului. Lucru pe care l-am și pus în practică, alături de prietenele mele Edith și Alina și alți câțiva oameni apropiați. Apoi, în 8 noiembrie, am dus mici cadouri, atenții obținute prin sprijinul unor sponsori, copiilor din Centrul pentru situații de urgență din Bârlad. Aceste știri au fost făcute publice, prin intermediul publicației *Bârladul*. Domnul doctor a reținut aceste inițiative ale mele și, într-o bună zi, mi-a stărnit lacrimi de bucurie: nu știu pentru ce motiv mă aflam la *Galeriile NN Tonitza*, iar dl. doctor a venit lângă mine și mi-a oferit două cărți despre viața lui M. Jackson. Știa, a anticipat reacțiile mele și era fericit. Spunea că trebuie să simți **momentul** pentru anume acțiuni, *altfel se pierde*

farmecul. Iar alt moment mai bun să primesc aceste cărți, decât după moartea artistului drag, nu ar fi fost. A participat cumva la durerea mea și a ținut să o edulcoreze, alinându-mi pierderea prin păstrarea lui în viață, prin imagini, mărturii, liste de premii obținute... De notat este faptul că aveam acele cărți acasă. Dar gestul dlui doctor m-a emoționat: s-a gândit la mine, printre multee lucruri pe care le avea de făcut și supervizat, printre oamenii cu care se vedea și vorbea, a avut vreme să facă ceva frumos pentru sufletul meu.

Anul 2011 avea să stea, fără să sper și să bănuiesc vreodată acest lucru, sub semnul colaborării la nou înființatul Centru *Mihai Eminescu*: ghid și supraveghetor, factotum. Inutil să spun că bucuria și teama s-au strecurat în sufletul meu deopotrivă, știind că dl. Teodorescu este exigent și întrebându-mă dacă îmi va reproșa vreodată ceva... Cuvintele domniei sale îmi vor rămâne în suflet pentru totdeauna. Exact cum a afirmat într-un interviu, unii oameni **nu** au nevoie de cuvinte pentru a comunica.

M-a intuit, m-a înțeles și am simțit apreciere în cuvintele domniei sale: „Dumneavoastră, aici, sunteți acasă; pe teritoriul dvs.” Acum mi se umplu ochii de lacrimi, ca tot timpul de altfel, de când a trecut în lumea celor drepti... Au fost, poate, cele mai prețioase cuvinte care mi s-au adresat vreodată. Sunt mari, venind din partea unui astfel de om care te putea desființa cu o simplă privire.

Aceste momente sunt unice pentru mine, și regret nespun faptul că nu l-am cunoscut mai bine, mai îndeaproape, mai de demult; și asta pentru simplul fapt că nu am dorit să-l deranjez, nici cu prezența, nici cu vorba, cu nimic. Aș fi simțit că îi deranjez ceva din măreția cu care ne obișnuise. A existat între mine și domnia sa un schimb de energii, cuvinte care nu au apucat a fi rostite. Dar știu că m-a înțeles, mi-a înțeles dragostea pentru carte, poezie, teatru, muzică. Mi-a înțeles reținerile și, într-un final, a venit să îmi sprijine, poate fără să știe, finalul de facultate. Am avut la îndemână cărțile domniei sale, pe care le-am parcurs cu nerăbdare și cu bucuria de a avea ocazia să le ating.

Aș fi vrut doar să-i pot mulțumi cât era în viață; dar, uneori, cuvintele sunt de prisos, oricum ai vrea să sune; acum pot să-i transmit liber toate gândurile, spiritul domniei sale sigur știind cât îi regret absența. Îi pot mulțumi doar prin ceea ce voi face de acum înainte, urmându-i modelul: fiind om serios, dedicat pasiunilor mele, netolerând lipsa de principii și incompetența sau diletantismul. Sunt de multă vreme pe același drum pe care l-a ales domnia sa: iubesc cărțile, le cumpăr, deși rămân fără bani pentru alte ceva-uri, sunt mândră de biblioteca mea și îmi voi învăța băiatul să aprecieze cartea bună, scriitorul talentat, intelectualul real. M-am implicat în lucrul cu cărțile - la înregistrarea cărților donație Traian Nicola, fișarea lor - și la realizarea inventarului

Instantaneu la *Galerii*, 2010. Foto: Ștefan Andronache.

Centrului Eminescu. Poate este puțin lucru, însă mi-am oferit timpul cu plăcere unor activități pentru mine firești, în paralel cu școala, cu probleme de sănătate, stress inerent și lucrul la proiectul de licență. Din toate aceste *motive de împrăștiere* sau depărtare de mine însămi, mă opream instantaneu, cât timp puteam descoperi o carte nouă în sanctuarul eminescian și o parcurgeam cu tristețea că nu o pot avea a mea, acasă. Dar mi-au rămas fișele de lectură și momentele când mă opream din citit, privind pe fereastră, întrebându-mă cum de a putut domnul doctor să doneze aceste bijuterii și nu le-a păstrat pentru familie, pentru sine, acasă? Este un îndemn adresat tuturor: ne îndepărtăm de esențial, uităm că trebuie să cunoaștem lucruri, să ne știm oamenii de valoare, uităm să citim, să ne șlefuiim spiritul! *Casa Roșie* trebuia să fie reminder-ul, momentul de trezire pentru cei adormiți spiritual. Așa îmi explic de ce s-a putut despărțit de ele.

Se prea poate ca întâlnirile de pe acest pământ să nu fie întâmplătoare. Îmi exprim convingerea că dl. Teodorescu a fost

(ESTE) un intelectual-model, care și-a urmat crezul indiferent câți îi vor fi stat în cale. De astfel de oameni avem nevoie, ca națiune, pentru a ne reveni. De oameni sinceri, pasionați, care să își urmeze visele, să-i atragă și pe cei din jur, să-i antreneze în dificilul proces al evoluției. Poți fi luat lejer drept nebun dacă mai crezi astăzi în puterea cărții, a educației, a îndreptării ființei prin cultură, a conștientizării importanței valorii locale și naționale cunoscute . Elementele de identitate culturală sunt o noțiune parcă străină de noi și se insistă prea puțin pe acest aspect în domeniile de activitate specifice.

Dl. doctor este un exemplu de ambiție, reușită, înălțare prin greul vieții, pricepere și dăruire. Este trist că bucuria visului de-o viață al domniei sale, împlinit acum, a fost trăită prea puțin. *Centrul Eminescu* ne amintește că dl. Teodorescu a gândit în perspectivă la ale noastre cele spirituale. Cine vrea, observă; stă strâmb și judecă drept.

Odihnească-se în pace!

Mihaela TUDOR

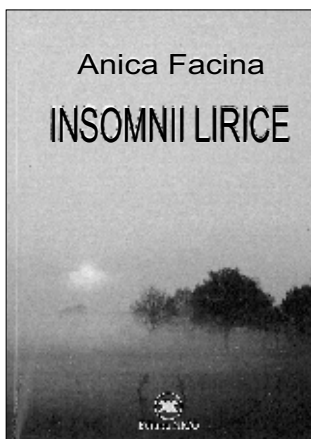
O POETĂ „NĂSCUTĂ” LA BÂRLAD: ANICA FACINA

Originară din Țibănești-Iași, absolventă a Liceului Pedagogic din Bârlad, promoția 1970, Anica Facina este învățătoare în Vatra Dornei, oraș de care se simte legată cu toată ființa sa. Debutul literar și l-a făcut ca elevă în revista liceului, „Făclia”, având apoi o strânsă colaborare cu presa literară din Iași, Suceava, Cluj, Arad, Tg. Mureș, Oradea, Focșani, Brăila, Bacău.

Poetă și prozatoare, a debutat editorial în anul 2000, cu volumul de versuri „Amprente”. Urmează alte cărți, aproape în fiecare an: „Stampe și portrete” - proză (2002), „Cartea cu gângăni” (2002) și „Cartea cu sălbăticiuni” (2003) - versuri pentru copii; „Roua înserării” - proză (2005); „Doruri” - versuri (2006); „Prizonierul visului” - proză (2008); „Insomniile lirice” - versuri (2010).

Sensibilă, carismatică, meticuloasă, creativă, directă, convingătoare, harnică, poeta dezvăluie în versurile sale o adevărată alchimie poetică. Personalitatea ei stenică transpare pe un fundal dramatic în care experiențele, vesele, triste sau zguduitoare, zbuluciumul timpului devin „o comoară / teancuri de gânduri” depuse „la marginea ogorului / pe un câmp verde. / Am înșirat filă cu filă / tristeți, bucurii, dragoste, eresuri. / Le-am semănat solemn / noaptea, / pe lună plină.” („Solemnitate”)

„Insomniile lirice” sunt provocate de conștiința că trăim într-o lume meschină și „dezvrăjită”, sechestrați „între borne”, dar și de ideea unui „plan de evadare”. („Autoportret”) Autoarea simte amenințarea falsităților ipocrite - „Ecologiștii dau buzna în Rai, / dărâmă arcu / mărilor domnesc, / nepunând în locu-i ceva”... „ Merii se îngălbenesc, / pâinea Soarelui, / înfipț în Galaxie / coace grânele / unui Pământ / pierdut...” („Politice”) - și trage semnale de alarmă, în manieră expresionistă, croindu-și cărări spre Eden. Formele vieții moderne fiind supuse instabilității, salvarea sufletelor este posibilă prin refacerea lanțului tradiției și întoarcerea la obârșie, la „pădurea de mâini” a strămoșilor care „ odihnesc

sub țărână”: „ Privesc îndelung / mâinile mele /...ele seamănă cu mâinile mamei .../ Mâinile mamei seamănă / cu mâinile bunicii de la Tansa...” („Mâinile mamei”)

Dedublarea are ca scop reîntoarcerea în lumea copilăriei în care jocul, visul, poveștile deschid fereastra către o existență nevinovată, plină de speranțe și armonii consumate într-o pace bucolică, cu imagini senine, diafane, luminoase: „fluturii albi, / ca florile de nuntă ...”, „în verdele ierbii, / aurul pădiiilor...”. În această lume, Pegasul este „calul meu cu

ochi albaștri” care, aflat pe urmele unui ideal îndepărtat, inaccesibil, „soarbe roua de pe aștri” („Ludică”). De altfel, ludicul este forma artistică prin care Anica Facina se apropie de lucrurile grave ale vieții: ghemul deșirat al nopții devine „o minge neagră, / Luna - o minge de aur, / Eu - jucătorul / jongleurul...” („Insomnie”)

Scriitoarea a dobândit, în timp, exercițiul decantării elegante și riguroase a materialului poetic, comunicându-ne doar chintesența, ca în lirica asiatică. Acum realizează micropoeme, adevărate haikuri, esențializate, sublimate, respectând concentrarea metaforică maximă într-o formă fixă de 3 versuri totalizând 17 silabe (primul și al treilea - câte 5, al doilea-7): „Soarele toamnei / rășini lichefiate / Nașterea ambrei.”

Experiența unui deceniu de poezie publicată o aduce pe autoarea formată și lansată la Bârlad în circuitul perpetuu al unui spațiu cultural de la care, cu îndreptățire, se revendică.

LUDICĂ

Calul meu cu ochi albaștri
Soarbe roua de pe aștri
și, în nopțile-nlunate,
bate câmpii și păduri bate.
Se oprește-ntr-o ogradă
Și copil vrea să mă vadă.
Mă vede un țânc de-o palmă,
Așteptând somnul să doarmă,
Să doarmă și să viseze
Feți Frumoși pe metereze.

Când vin zmei de mă răpesc...
Din somn adânc mă trezesc.

Mă trezesc într-o câmpie,
cu un cal...

o jucărie.

IARNĂ

Ninge feeric la Dorna,
Cu delicate stele de-argint.
Mă-ndeamnă s-alerg printre ele,
Copil, din nou, să mă simt.

În filigranul ninsorii de seară,
Mă strecur ca-ntr-un basm de demult.

Îndemn la trap bidiviii de aer,
Foșnetul iernii în păduri să ascult.

Ecouri uitate în lăzi prăfuite
Mă leagănă - trestie-n vânt -
Mă cheamă să mă-ntorn în poveste
Un clinchet de iarnă, cânt de demult...

Din volumul „Insomnii lirice” (2010).

Constantin MĂNUȚĂ

VIAȚĂ DE VIS – VASILE FETESCU

O viață de vis a avut și are ilustrul pedagog și scriitor Vasile Fetescu. Drept mărturie stă în acest sens volumul de versuri *Clipe de infinit*, apărut recent la Editura PIM, Iași, 2011. *Clipe de infinit* este al cincilea volum de poezie din creația autorului după *Trompeta cu surdină*, *Cântecul lebedei*, *Poeme pentru veșnicie*, *Testament*.

Așa după cum am mai afirmat și în alte recenzii, Vasile Fetescu reprezintă aproape un fenomen liric, apărut cu grație prin pedagogie - dragostea sa cea dintâi, ori prin literatură, scriind cu o vervă de netăgăduit proză, poezie, aforisme, eseuri etc.

Volumul *Clipe de infinit* cuprinde șase cicluri poetice: Poeme aforistice, Gânduri și simțiri ascuțite, Anotimpurile vieții, Poeme în crochiuri, Curtoazie astrală, Chemarea tăcerii. În loc de prefață, autorul a preferat să închine o „Odă poeziei”, gratulând-o cu epitetul „frumoasă”, „mireasă”, rugă a „lumii închinată divinității și naturii”, încheind astfel: „poezii te caligrafiază/ cu aur de cuget și de suflet/ curat/ și te slăvesc/ pentru că tu/l-ai creat”, zicere ce ne aduce aminte de afirmația lui Goethe „nu eu am făcut poeziile, ele m-au făcut pe mine”, convins fiind de faptul că orice poem își naște poetul.

Pe parcursul unei vieți îndelungate, bogată în experiențe și trăiri personale cu tentă pedagogică, eseistică ori poetică, lui Vasile Fetescu nu numai că o voce sau un glas divin i-au dictat poeziile, ci însuși poetul este un glas tainic, înaripat, dătător de sugestie și forță creatoare, dacă l-am parafraza pe Platon.

Titlul *Clipe de infinit* sugerează veșnicia, eternitatea naturii, a materiei în general, în comparație cu efemeritatea existenței umane. Experiența trăită și sugerată de activitatea didactică și pedagogică a autorului poate constitui o sursă viabilă la conturarea unui univers artistic inconfundabil. Temele și motivele poetice sunt bogate și diverse: evocarea anotimpurilor, natura în diferitele ei

coordonate, iubirea, satul, părinții, trecerea inevitabilă a timpului, singurătatea, universul astral (un ciclu de poezii poartă titlul „Curtoazie astrală”) etc. Sintagma „Clipe de infinit” evidențiază dorința oricărui poet de a ridica la rang de eternitate clipa, poezia având aproape oricând valoare simbolică, reprezentând o transfigurare artistică a realității.

Există anumite tendințe reflexive și filosofice în poezia lui Vasile Fetescu, săpate „În adânc de cuget/ Omenesc/ Acolo unde tăcerile/ Vorbesc...”, cum afirmă autorul în poemul „Filosofie”, convins fiind de faptul, ca și Socrate altă dată, că „Poezia se află deasupra filosofiei” și poate și deasupra pedagogiei, am sublinia noi, dacă ne este permis.

Desigur, la vârsta senectuții, poetul se poate considera un om împlinit, în postura înțeleptului, deoarece „înțeleptul este un om/ împlinit/ pentru că/ oportunitatea/ și retorica/ tăcerii/ și le-a înșușit” („Om împlinit”).

Tema timpului este prezentă în multe poezii din acest volum, dacă am cita doar poeziile: „Zi”, „Asemănare”, „Parte cuvenită”, „Timp contra timp”, „Timpul îndrăgostit”, „Știu”, „Nu știu” etc. Poezia „Nedespărțire” de la pagina 105 apare și pe coperta a IV-a a volumului, unde se încearcă o definiție a existenței umane pe pământ, încoronată sub sceptrul eternității: „începutul/ este viața,/ moartea,/ inevitabilul/ sfârșit./ eternitatea/ în nedespărțire/ le-a unit”.

Creator de o inestimabilă formație pedagogică și didactică, Vasile Fetescu nu uită de idealurile kantiene de bine, frumos, adevăr, caracter, așa după cum apar ele în poezia „Valorizări”: „Frumusețea și valoarea/ Poemelor/ De conținutul de idei/

Și de hainele stilistice/ Le sunt date/ Oamenii se definesc/ După rotunjimea/ Caracterului/ Și după fapte”.

Poetul a învățat pedagogia singurătății ca nimeni altul, acum la crepusculul creației artistice și al vieții, cum spune într-o altă

poezie: „Mi-am împodobit/ Singurătatea/ Cu flori de gânduri/ Nenăscute” („De învățat”).

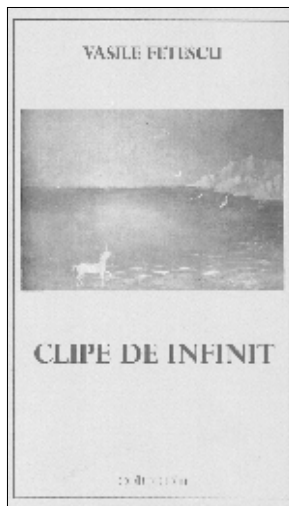
În „Parcurs anevoios”, poetul este preocupat de momentul când Dumnezeu l-a propulsat pe pământ, gândurile și sentimentele exprimate fiind de-o sinceritate dazarmantă: „Am intrat în viață/ Într-un decembrie/ De gheață/ În familia-mi lipsită/ De avuții/ Dar cu o casă plină/ De copii”.

La data de 12 făurar 2011, cu ocazia apariției revistei *Cronica veche*, Vasile Fetescu scrie poezia „Dezgropăciune”, titlu destul de sugestiv pentru a-i evoca pe corifeii de altădată, astăzi „ciocli supravețitori”.

Vasile Fetescu scrie și poezii politice în care dezvăluie cu vehemență corupția, hoțiile, sărăcia, dezamăgirile care ne-au cuprins timp de 22 de ani, deplângând speranțele stinse ale românilor.

În poezia „Recunoștință”, de la pagina 59 a volumului „Clipe de infinit”, poetul mulțumește tuturor celor care i-au susținut scriitura și consideră poezia o „aventură a cuvintelor” (Nichita Stănescu), poetul însuși fiind „un mag al cuvintelor”, după cum afirmă Victor Hugo.

Credem cu toată ființa noastră că nu greșim cu nimic dacă-l considerăm pe Vasile Fetescu un cavalier al aventurii lirice, așa cum reiese și din poemul „Dorul de dor”; „Viața se călătorește/ Ca un nor/ Iubirile se nasc/ Trăiesc/ Și mor/ Doar timpul îmi poartă/ Dorul de dor”.

Mircea COLOȘENCO

INEDIT

Bursa „Alexandru Vlahuță” pentru studenți merituoși

Alexandru Vlahuță (5 septembrie 1858-19 noiembrie 1919) a devenit referendar, în 1909, la Casa Școalelor și al Culturii Poporului, din cadrul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice până la intrarea în veșnicie.

A lăsat o amintire deosebită nu numai în rândul cititorilor, ca poet, ci și în cadrul serviciului, ca funcționar superior. Așa se explică faptul că, imediat după deces, Ministrul de resort, generalul de armată Arthur Văitoianu (25 septembrie – 5 decembrie 1919), a înaintat Consiliului de Miniștri spre aprobare propunerea ca „pentru immortalizarea numelui marelui poet Alexandru Vlahuță” să fie înființată o bursă care să-i poarte numele, în sumă anuală de 2.400 lei, acordată trianual unui student merituos de la fiecare Facultate de Litere, în ordinea București, Iași, Cluj, Cernăuți, câte universități erau atunci.

Consiliul de Miniștri a fost de acord, autorizându-l pe Ministrul respectiv să facă diligențele procedurale legale pentru deliberarea propunerii/ proiectului în corpurile legiuitoare și obținerea înaltei aprobări a Regelui. Ministrul Instrucțiunii Publice din noul guvern – Alex. Vaida-Voevod (5 decembrie 1919 – 13 martie 1920), a făcut acest lucru. Adunarea Deputaților, președinte Nicolae Iorga, a votat proiectul cu 198 pentru și unul contra. Proiectul a trecut și prin Senat, președinte Paul Bujor. Ceva nu a mers după votul Senatului.

La 6 octombrie 1920, Legea privind Bursa „AL. Vlahuță” a fost semnată de Regele Ferdinand I și trecută în buget.

Documentele care au stat la baza validării ei se află în Fondul casei Școalelor de la Arhivele Naționale Istorice București, Dosar nr. 240/919, f. 10-12, 19, 24r-v, fără a fi date publicității până astăzi.

Sire

Corpurile legiuitoare adoptând Legea prin care se înființează în bugetul Ministerului Instrucțiunii – Casa Școalelor și a Culturii Poporului, o bursă care va purta numirea de: Bursa „Al. Vlahuță”.

Subsemnatul respectuos, am onoare a supune Majestății Voastre spre semnarea alăturatului proiect de Decret pentru sancționarea acestei Legi.

Sunt cu cel mai profund respect

S I R M

AU MAJESTAȚII VOASTRE

Firma păcătoș și grosă zăpăci

MINISTRUL INSTRUCȚIUNII,

Alex. Vaida-Voevod

ADMINISTRAȚIEI
Casei Școalelor și al Culturii
Poporului,

A. S. Popovici

Nr. 6385/920 - G. 321/20

ACADEMIA ÎNȘĂCĂȚII, CULTURII
ȘI ÎNȘĂCĂȚII
Nr. 18567 - 8 OCT. 1920
MINISTRUL CASEI ȘCOALELOR

Ferdinand I.

*Prin grațierea Dumneavoastră și voiața Națiunii
Rege al României*

- La poezie și în viața sa

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii cu No. 6385/920,

AM DECRETAT ȘI DECRETĂM:

Corpurile legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm cele ce urmează:

LEGE

Art. I. – Se înființează în bugetul Ministerului Instrucțiunii – Casa Școalelor și a Culturii Poporului – o bursă care va purta numirea: Bursa „Al. Vlahuță”.

Art. II. – Această bursă va fi de lei 2400 anual și se va acorda pe timp de 3 ani consecutivi, celui mai merituos student al unei Facultăți de Litere, luată pe rând de la fiecare Universitate în ordinea următoare: București, Iași, Cluj și Cernăuți.

Această Lege s-a votat în Adunarea Deputaților în ședința de la 16 Februarie anul 1920 și s-a adoptat cu majoritate de una sută nouăzeci și opt voturi contra unu.

PREȘEDINTE,

(ss) Iorga

Secretar,

(ss) Indescifrabil

Această Lege s-a votat de Senat în ședința de la 10 martie anul 1920 și s-a adoptat cu majoritate de una sută două voturi contra două.

PREȘEDINTE,

(ss) P. Bujor

Secretar,

(ss) Indescifrabil

Promulgăm această Lege și ordonăm ca să fie învestită cu Sigiiliul Statului și publicată prin „Monitorul Oficial”.

Strada
Dec. în ~~20~~ la *6 Octombrie 1920*

Ferdinand

MINISTRUL INSTRUCȚIUNII,

P. Bujor

MINISTRUL DE JUSTIȚIE

P. Bujor

M. Hodo

Ion N. OPREA

Paul Leu de la Cârja-Fălciu, un condei pe două continente

Principalul său bibliograf, Octavian Nestor, în „Paul Leu, un condei pe două continente, Micromonografie”, editura Euroland, Suceava, 2002, îl consideră ca fiind istoric, istoric și critic literar, etnolog, muzicolog și esteist socio-politic, lucrările lui aflându-se în marele bibliotecii din țară și străinătate: SUA, Marea Britanie, Germania, Austria, Franța, Italia, Suedia...

La cei peste 80 de ani ai săi, Paul Leu, autor a peste 40 de cărți dintre cele mai de interes uman, istorie și literatură documentară, a circa 700 de studii, eseuri și articole documentare, scenariu, filme T.V., recenzii, interviuri- presă, radio și televiziune, publicate în mass-media australiană, canadiană, în SUA, Republica Moldova, dar și în peste 60 de publicații românești, atrage atenția.

Contribuția sa științifică și literar-documentară a fost și este pozitiv recepționată, selecționată și păstrată nu numai în bibliografia de referință din România și Germania în special, dar și în 12 Dicționare redactate în limba engleză, ceea ce punctează interesul pentru persoana, știința, munca și autoritatea autorului, născut în România, la Cârja-Tutova, județul Vaslui.

Cunoscut și bine apreciat în țară și peste hotare, cercetătorul provenit din meleagurile vasluiene, este purtătorul prestigiosului titlu de „Om al anului 2001” conferit de Institutul American Biografic (Carolina de Nord), este inclus în The Contemporary Who's Who, 2004 (SUA), fiind solicitat de Institutul Internațional de Biografii Cambridge să participe la alcătuirea celei de-a XIII-a ediții, 2003-2004, a The International Register of Profiles, alături de nume ale altor 250 personalități ale lumii.

Fiu al lui Costache Leu (1891-1939), văr primar cu episcopul de Roman și Huși Grigore Leu – martirizat de comuniști – tată al preotului militar și arhieru (1940-45) al lui Victor Vasile Leu, ajuns după război Episcop Ortodox Român al Europei Apusene și al Orientului Apropiat, confesor șef în Armata Atlanticului, toți pornind din părțile Covurluiului și Fălciului, în special de la Cârja-Murgeni, el însuși subiect de carte în literatura română.

În Monografia Liceului militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc – unde a fost profesor cu

soția sa în anii 1954-56 – este astfel prezentat de autorul Mihai Bejinaru: „Fire liniștită în viața de toate zilele și activitatea didactică. Un om prevăzător și meticolos în

calcul de tot felul, model ca stăpânire de sine și bun simț” (ed. 1994, p. 259-260).

„Limba română o predau soții Leu (Paul și Cornelia). Oameni posaci, nesociabili, mereu încruntați, rar îi vedeai zâmbind. Aș putea număra pe degete de câte ori i-am văzut răsând”, îi descrie C. Manoliu în cartea „Iubiri pasagere”, ed. PIM, Iași, 2011, p. 403.

Firește, nu aveau pentru ce zâmbi. Erau posaci și nesociabili aparent pentru că aveau experiența tragică și proaspătă a vieții lor și a familiei din care proveneau și de care rămâneau atașați. Episcopul Grigore Leu, otrăvit de supușii guvernului Petru Groza, era nu de mult pus sub lespedea de piatră din incinta Episcopiei Hușilor, dormindu-și somnul de veci, pentru că nu acceptase pactul cu...diavolul, dar mereu chemându-ne la rememorarea momentelor trăite, puse de ruda sa ulterior în cărți de felul acesta: „Martiri ai Bisericii Neamului”, „Grigore Leu, arhieru al Moldovei și Bucovinei”, „Voluntar în războiul de eliberare a Basarabiei și Bucovinei de Nord”, „Răpit de KGB și condamnat la moarte, viitorul arhiepiscop al emigrației române”, „Invazia sovietică și urmările ei”, „70 de ani de la declanșarea războiului de eliberare”, „Cum a dezertat locotenentul Emil Bodnăraș din armata română” etc.

Referindu-se la repertoriul

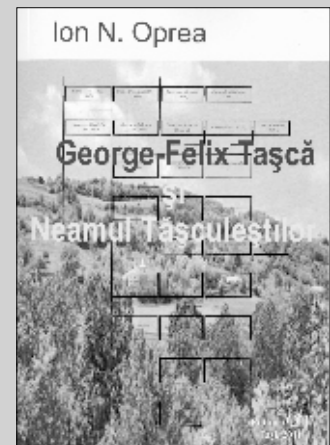
bibliografic al lui Paul Leu, la preocupările sale de evidențiere a personalităților bucovinene cum ar fi activitatea lui Simion-Florea Marian, Iracle și Ciprian Porumbescu, academicianul Constantin Ciopraga aprecia eforturile și le califica a fi drept fundamentale în creația lui.

Născut la 27 iunie 1927 – deci acum 84 de ani – în Cârja-Murgeni, al doilea copil al familiei Elena și Costache Leu, Paul Leu, cu o copilărie zbuciumată - cum i-a fost și maturitatea -, trăită pe ambele maluri ale Prutului, rămâne un optimist că nu prea târziu cele două teritorii vremelnice despărțite vor aparține aceleiași patrii căreia el îi servește, indiferent de depărtarea la care se află.

În ce ne privește, suntem mândri că viețuim concomitent cu asemenea om, emblemă vasluienă astăzi și mâine.

Să nu-l uităm pe Paul Leu care prin nume, fapte, tradiție și actualitate rămâne la noi acasă, la Cârja!

SEMNAL

O carte document despre neamul Tașculeștilor din satul Bălăbănești, nu departe de Bărlad. Dintre cei din stirpea Tașcă s-a remarcat Gheorghe Gh. Tașcă, fostul profesor al Marelui Voievod de Alba-Iulia, Mihai, propus de Nicolae Iorga. I-a urmat George-Felix Tașcă, istoric, care a reușit ca „manuscritele lui I. Antonovici să devină cărți de bibliotecă publică”, autorul micro-monografiei satului Bălăbănești-Tutova.

Amintim și pe Francisc Tașcă, diplomat al școlii de agricultură, Ștefan Tașcă, avocat la Bărlad, preoții Ioan și Petre Tașcă, mazilul Stan Tașcă, Smaranda Tașcă, învățătoare și mulți alții.

S.C.

Costin CLIT

Scriitorul Gheorghe Gh. Chiper- Dinograncea (16 aprilie 1911- 1977)

S-a născut la 16 aprilie 1911 în satul Podolenii de Sus, comuna Cozmești, județul Fălciu, astăzi în județul Iași.¹ Este fiul agricultorilor Gheorghe și Ioana, ambii părinți de religie ortodoxă. Urmează cursurile școlii primare din satul natal și a Liceului de băieți „Cuza Vodă” din Huși. Originea sa socială, dintr-o familie săracă, a cauzat frecvența în bună parte a cursurilor școlare liceale la particular și întreținerea sa din practicarea meșteșugului croitoriei și cojocăriei.

După absolvirea liceului în promoția 1931-1932² urmează studiile universitare la Facultatea de Drept din Iași, al cărui licențiat este în 1936. Ajunge avocat definitiv în Baroul orașului Iași și se apropie de scriitorul Ionel Teodoreanu. Prețuirea acordată scriitorului este demonstrată și de scrisoarea din 12 ianuarie 1973, trimisă, probabil, directorului Liceului „Cuza Vodă” din Huși, rămasă inedită până acum și pe care o redăm în continuare: / *Stimate Tov. Director / În timpul convorbirii cu Tov. Frenț mi-am adus aminte de o discuție mai veche avută cu matala, anume, că trebuie să caut un moment în care să-l prezentăm elevilor pe marele Ionel Teodoreanu. / În ziua de 7 ianuarie 1972 s-au împlinit 75 ani de la nașterea scriitorului și eu fost colaborator al său, am fost poftit și am prezentat tineretului din Iași, la Casa Tineretului și apoi la liceul pedagogic „aspecte inedite din viața și opera avocatului și scriitorului Ionel Teodoreanu.” / Anul acesta, la 7 ian. 73, s-au împlinit 76 ani de la nașterea scriitorului. Sânt gata să rostesc aceeași conferință la Huși, într-o zi de Duminică sau joi. În alte zile nu, că am cursuri. / Dacă sânteți de acord, comunicați-mi sub formă de invitație Carte poștală și așa de preferat după-amiază. / Cu veche și curată prietenie / <ss> D. Chiper Dinograncea / 12 Ianuarie '973. /*

Este mobilizat în cel de-al Doilea Război Mondial, după care se orientează profesional spre profilul economic. Titlul de doctor în științe economice și politice îl obține în 1948.

Preocupările sale literare sunt concretizate prin colaborarea la revista „Zorile”, editată de Liceul de băieți „Cuza Vodă” din Huși și la „Tribuna”, revistă progresistă editată de maistrul tipograf Marcu Dulberg. Ca student în Iași, colaborează la ziarurile: „Ziua”, „Lumea”, „Opinia”, iar mai târziu asigură conducerea ziarului „Brazda” (La Biblioteca Central Universitară, din Iași, după știința noastră, se păstrează nr.81, an 2, 1944) și face parte din conducerea revistei „Curier ieșean”, cu o apariție lunară.

Sub condeiul său au apărut: *Studentul zilelor noastre*, Editura Alexandru Terek, 1935, 16 pagini; *Putregaiul*, 1937, roman; *Târgul trăsniților*, Editura Cartea Moldovei- Ath. Gheorghiu, Iași, 1943, 255 pagini³; *Viscol*, schițe, nuvele; *Legende*,⁴ Înțelepciunea lui Ștefan cel Mare, Editura militară, 1967, 67 pagini, „*Lucrare inedită, cu exemple vii din înțelepciunea lui Ștefan cel Mare, iubirea de adevăr, dragoste pentru neam, împărțire justă de dreptate*”; *Fulgerul*, Roman din timpul domniei lui Ion Vodă cel Cumplit, Editura Junimea, Iași, 1973, 288 pagini.⁵

De la scriitorul Gheorghe Chiper au rămas o serie de manuscrise nepublicate: *Lacrima Cristi*, *Fulgerul negru*, *Plug*, *Voievodul sârmanilor*, *Când moartea întârzie o clipă*. A fost „un bun cunoscător al limbajului poporului, dar și un bun cunoscător și creator de limbă și stil literar.”

Prin pana scriitorului Gheorghe Chiper a rămas celebra

portretul făcut profesorului de limba germană din orașul Huși, anume lui Ion Zelea Codreanu⁶, Moș Zagreb în *Târgul trăsniților*. Desigur, scriitorul a căutat să nu-i rămână dator celebrului profesor din urbea hușeană pentru notele acordate, de aici și subiectivismul său. În cursul anului școlar 1925-1926 Gheorghe Chiper era corigent la următoarele obiecte: Limba franceză (în primul semestru a obținut notele 4 și 3, deci media 3,50, în al doilea semestru media 5, la limba germană Ion Zelea Codreanu l-a evaluat pe primul semestru cu media 1, iar în al doilea semestru cu media 5; la religie obține în primul semestru notele 4 și 5, media 4, 50, iar în al doilea semestru media 6). La examenul de corigență promovează la limba franceză cu media 5,50 și la limba germană cu 6,60.⁷

Gheorghe Chiper pregătește în anul 1968 ediția a II-a a cărții *Târgul trăsniților*, fără a fi tipărită, a cărei prefață este pregătită de lingvistul Gheorghe Ivănescu, pe care o redăm în continuare.⁸

„Gheorghe Chiper, fost avocat în Iași – s-a născut în 1911 la 16 aprilie, în județul Fălciu de pe vremuri (actualmente în județul Vaslui) și a murit la Iași în 1972⁹ - , a fost unul dintre acei ieșeni de adopție care au îndrăgît scrisul. Întâlnindu-se zilnic la barou și la bară cu Ionel Teodoreanu, s-a apropiat de el sufletește și s-a contaminat de la acest maestru al cuvântului și ale literaturii, dând însă glas unui imbold lăuntric, căci omul avea el însuși o memorie a amănuntului și talentului de povestitor. Îl vedeam adesea pe străzile Iașilor împreună cu Ionel Teodoreanu, care desigur că-l prețuia și îl îndemna să scrie.

N-am avut multe legături cu Gheorghe Chiper, pe care, dacă nu mă înșel, l-am cunoscut mai după terminarea studiilor universitare, fie prin 1933-1934, fie prin 1937-1938; dar nu mă pot îndoi că era un om cinstit, un om de suflet, un om de bună voință, un „idealist”, care nu putea suporta moravurile publice din anii copilăriei, adolescenței și maturității și voia o altă viață pentru poporul nostru. O critică amară a societății noastre se găsește în romanul său *Putregaiul*, apărut la Iași, în 1939, roman care poartă un titlu facil, banal, nepotrivit, dar care arată clar concepția autorului despre societatea românească din acea vreme. Dar tendința care se observă în acest roman se întâlnește și în altă operă a sa *Târgul Trăsniților*, apărută la Iași în 1943.

Această a doua operă literară a sa este una de amintiri: amintiri despre oamenii trăsniți din orașul studiilor sale liceale, Huși, care, mai mult decât alte orașe ale țării din acea vreme – și, poate, datorită, cum crede autorul însuși în Prefața sa, izolării acestui oraș față de restul țării, față de orașele mai mari ale țării și față de capitală, dar, desigur, și unui concurs de împrejurări, avea un număr mai mare de trăsniți decât alte orașe ale țării.

Amintirile lui Gh. Chiper, care a voit să-și schimbe numele la ediția a doua a cărții, pregătită în anul 1968, după cum arată unele însemnări de pe exemplarul definitivat de dânsul pentru tipar, în Gh. Chiper – Dinograncea, sânt interesante prin conținutul lor istoric și psihologic, deci ca document al unei regiuni, într-o epocă dată. Avem a face cu figuri din lumea școlară, între care se situează în primul rând „moș Zagreb”, adică Ioan Zelea-Codreanu, arătat aici așa cum a fost, cu defectele lui: corect, punctual, ordonat, doritor cel puțin într-o vreme de luminare a poporului,¹⁰ apoi din lumea politică și judecătorească, din lumea culturală, apoi proprietari și negustori,

între care un tipograf, precum și cetățeni modești și chiar elevi de liceu, și, în sfârșit, doctorul Lupu, căruia autorul îi spune doctorul Stupu, probabil pentru a ascunde întrucâtva caracterul de memorii al unei bucăți care se voia întâi de toate literară, dar care, după părerea mea, trebuia să păstreze numele autentic al celui despre care se vorbea, din moment ce avem a face cu memorii. Este adevărat că atunci doctorul Lupu încă trăia sau, dacă murise, încă era prea puternic prezent în mintea cititorilor români, pentru a-i da numele cel adevărat. Autorul ascunde de altfel, cred, întotdeauna, numele celor despre care vorbește, impunând unele modificări fonetice aduse numelui autentic, modificări care permit totuși celor ce au trăit în Huși de altădată, din ce în ce mai puțini – să recunoască imediat persoanele din schițele și nuvelele volumului. Între cele două extreme ale tipurilor umane din cartea lui Chiper, care sânt de altfel și personalitățile mai de seamă ale volumului, amândouă doritoare de a lumina poporul, unul absurd, cu care se începe cartea, și unul numai devotament și rațiune, cu care se încheie cartea, se profilează celelalte portrete ale unor oameni numai cu importanță locală, sau chiar fără vreuna, ca veșnicul candidat la bacalaureat, Toloacă. Autorul însuși ne spune că d-rul Lupu nu era un trăsnet decât într-un sens cu totul deosebit de cel pe care-l are cuvântul. Dintre cele două figuri mai importante ale cărții, importante prin acțiunea lor politică, unul adus cu absurditățile lui era nebunia legionară, inițiată și organizată de fiul său, cu care tatăl era de altfel extrem de sever, nebunește de sever, iar celălalt stă, prin devotamentul fără margini față de popor, ca un exemplu rar, greu de întâlnit în viața culturală și politică a popoarelor.

Toate aceste bucăți sânt interesante în primul rând prin faptele care ni le relatează, ca acelea despre Ioan Zelea Codreanu sau doctorul Lupu, mai toate necunoscute marii majorități a cititorilor țării pentru că au rămas necunoscute în alte scrieri. Cele spuse despre Ioan Zelea Codreanu lămuresc în parte geneza mișcării legionare, întemeiate și conduse de fiul său, Corneliu Zelea-Codreanu; iar cele spuse despre doctorul Lupu, fapte aproape uluitoare în alt sens decât cele ale lui Ioan Zelea-Codreanu, constituie un adevărat capitol de istorie politică românească, dată fiind importanța ca om politic a doctorului Lupu, despre care ar merita să se scrie o monografie. Paginile de aici pot constitui nu numai un îndemn, dar și o bogată sursă de informații despre acest remarcabil om politic român.

Evident, aceste amintiri nu sânt scrise cu o măiestrie desăvârșită; autorului i-a lipsit câteodată și viziunea interesantă și darul excepțional al expresiei, deși prefața și multe pasaje din carte dovedesc o măiestrie perfectă. Autorul este inegal: alături de splendidele pasaje, cărora nu li se poate obiecta nimic, există altele slabe, stângace sau naive, ca viziune și exprimare. Faptul ține, desigur, chiar de psihologia autorului; dar el se explică și prin aceea că autorul a ținut să ne povestească și amănunte fără importanță, despre trăsniții pe care i-a cunoscut, din orașul Huși.

Ori cum ar fi, opera lui Chiper-Dinograncea se citește cu interes, tocmai pentru că este un document politic, istoric și psihologic al epocii interbelice, mai exact al unui târg înapoiat, rămas mereu în urmă, din țara noastră, dar izolat de restul țării. Trebuie să-i fim recunoscători lui Gh. Chiper-Dinograncea pentru opera pe care ne-a dat-o; căci ea ne lămurește asupra unei umanități

pe care nu am fi crezut-o posibilă în țara noastră, între cele două războaie. Întâmplarea a făcut ca și eu să mă fi născut tot în fostul județ Fălciu și să aflu multe, chiar din anii copilăriei, despre cei doi oameni mai deosebiți din această carte, despre Ioan Zelea Codreanu, pe care l-am și auzit vorbind în 1922-1923, sătenilor și elevilor din satul meu, și d-rul Lupu, care a trecut de atâtea ori prin satul meu natal, în timpul campaniilor electorale, din anii de după primul război mondial. Pentru mine, și desigur pentru toți cei din acele părți, documentele alcătuite de Chiper-Dinograncea prezintă mult interes, dar ele vor prezenta desigur destul de mult interes pentru toți românii, care află acum că în orașul Huși stă începutul nebuniei legionare, dar și exemplul celei mai înțelepte munci închinată poporului”

Gheorghe Chiper

Profesorul ION ZELEA-CODREANU

Note:

1. Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Vaslui, Fond Liceul „Cuza Vodă” din Huși, dosar 61 / 1925-1926, f. 78.
2. Costin Clit, *Liceul teoretic „Cuza Vodă” din Huși – Studiu monografic*, Editura Thalia, Vaslui, p. 210.
3. Se acreditează ideea a două ediții, fără dovezi scrise.
4. Se semnează George Chiper Dinograncea.
5. Se semnează George Chiper Dinograncea.
6. Tatăl lui Corneliu Zelea Codreanu, întemeietorul mișcării legionare; În materialul de față redăm fotografia profesorului Ion Zelea Codreanu, preluată din „Straja neamului” Organul grupării „Corneliu Zelea-Codreanu” din Jud. Tutova, Bârlad, 1932, director D. Popescu.
7. Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Vaslui, Fond Liceul „Cuza Vodă” din Huși, dosar 61 / 1925-1926, f. 78.
8. Gheorghe Ivănescu, născut la 2 noiembrie 1912 în localitatea Vutcani, județul Fălciu, astăzi Vaslui, absolvent al Facultății de Litere și Filozofie din Iași (1933), își continuă studiile

la Ecole Pratique des Hautes Etudes din Paris (1934-1935) și la Școala Română din Roma (1935-1937), după care este numit profesor suplinitor la catedra de limba română a Universității din Iași (1945-1948), profesor titular (1948-1952), cercetător științific la Institutul de lingvistică și istorie literară din Iași, din 1962 profesor de lingvistică romană și generală la Universitatea din Timișoara, din 1969 directorul Centrului de istorie, filologie și etnografie și profesor de lingvistică romană și indoeuropeană la Universitatea din Craiova, iar din 1971 este transferat în aceeași calitate la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Desfășoară o bogată activitate științifică în domeniul lingvisticii.

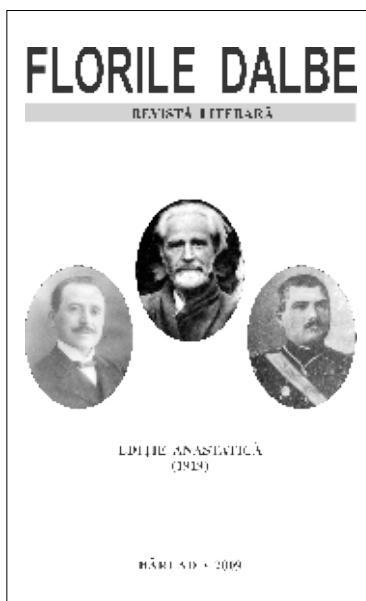
9. Anul decesului este 1977; Vezi Theodor Codreanu (coordonator), *Istoria Hușilor*, Editura Porto-Franco, Galați, 1995, p. 264.
10. Autorul acestei prefețe a avut ocazia, pe când era elev la școala primară din Vutcani, fostul județ Fălciu, acum în județul Vaslui, să asiste la o conferință de sfaturi pentru popor, ținută în clădirea școlii primare (era prin anii 1919-1923). În momentul acela încă nu apăruse la el latura demagogică, atât de pronunțată după înființarea „Legiunii Arhanghelul Mihail”.

Lina CODREANU

O restituire: revista bârlădeană „Florile dalbe” (1919)

Să „scoți lumii la vedere”, vorba cronicarului Miron Costin, valori revuistice prăfuite și uitate de memoria culturală colectivă ori de cea livrescă este un gest cultural care merită a fi apreciat și... repetat frumos. Inițiativa și coordonarea realizării editoriale la care vrem a zăbovi este dr. prof. Elena Monu, cunoscută în arealul cultural bârlădean prin prospețimea spiritului vioi, contaminant cu care animă activitatea „Academiei Bârlădene” și alte acțiuni adiacente de ani buni, adică de la reavivarea acesteia. Acum, după 90 de ani de la apariție, sunt comprimate într-un volum 23 de numere ale unei importante reviste bârlădene interbelice, *prima revistă literară apărută în România după Primul Război Mondial*, cum se precizează, de altfel –, „Florile dalbe”, revistă literară, ediție anastatică (1919), editura „Sfera”, Bârlad, 2009 – așadar, o apariție inopinată, coordonată de Elena Monu, sub egida Academiei Bârlădene.

Parcurgând cu interes volumul, se adevărește că această ediție include toate numerele (23) publicației din 1919, a căror apariție s-a vrut bilunară („apare de două ori pe lună”) și ritmică. Din comitetul de redacție făceau parte scriitorii de largă rezonanță culturală în perioada interbelică, aflați atunci în tinerețea spirituală, entuziasmată, încurajați și de noile realități istorice (încheierea primului război și înfăptuirea României Mari) care aduceau elanuri constructive și creative în viața întregii țări. Istoria culturală a Bârladului nu poate ignora o astfel de întreprindere revuistică, având în vedere că din paginile publicației se întrevește oglinda vie a perioadei literare post-unire, se reconstituie atmosfera și idealurile culturale, orientările estetice ale epocii. Răsfoind, articolele înmăsură în memoria culturală numele unor scriitori, cărturari, intelectuali ai locului, informează despre gustul cititorilor pentru un anume tip de literatură ș.a. În plan cultural, au apărut în țară, în acea etapă interbelică, de altfel, peste 300 de publicații românești, chiar dacă unele au avut apariții meteorice. Editarea acestei publicații marchează o inițiativă laudabilă și benefică în spațiul tutovean, deși chiar „Florile dalbe” a trăit un singur an și n-a fost lipsită de sincope în apariție (nr. din 1 aprilie n-a apărut, de ex.) ori comprimări de numere, îndeosebi către sfârșitul anului (1 sept. - 15 oct., 1 noi. - 15 decembrie, când apăreau patru numere într-unul singur). Argumentele reies dintr-un răspuns al colectivului redacțional dat cu amărăciune unui cititor: „Cunoaștem foarte bine aceste suferințe; pentru că, tot din cauza hârtiei, pe care n'o mai găsim acum, cu nici un preț, suntem și noi siliți să apărem, de data aceasta, în număr dublu” (nr. 10-11, 1-15 iunie 1919). Alături de „Florile dalbe”, singura publicație care apărea, în 1919, la Bârlad, era veterana „Ion Creangă” (1908-1921), profilată ca „revistă de limbă, literatură și artă populară”, ambele flancate, la o distanță considerabilă, de „Miron Costin” (1913-1916) și, ulterior, de „Freamătul literar” (1923) și „Idealul” (1923-1926).

Revenind la comitetul de redacție din care făceau parte grupul de tineri cărturari – G. Tutoveanu, V. Voiculescu, T. Pamfile, M. Lungianu –, remarcăm constanța acestuia și ne îndreptăm cu gândul spre mișcarea literară a epocii, în care se prelungea vizibil estetica sămănătoristă, poporanistă, așadar, orientarea de sorginte tradiționalistă, cu adânci rădăcini în Moldova, prin direcțiile literare date de M. Kogălniceanu la „Dacia literară” (1840) și G. Ibrăileanu la „Viața românească” (per. 1906-1916).

Poetul George Tutoveanu se afla în plină maturitate culturală (37 de ani), era cunoscut ca animator cultural, fondator (alături de ofițerul folclorist Tudor Pamfile și de preotul cărturar

Toma Chiricuță) al Societății Literare „Academia Bârlădeană” (întemeiată la 1 mai 1915). Avea o bogată activitate în comitetele de redacție, ca întemeietor al revistelor literare „Paloda” (per. 1895-1908), „Făt-Frumos” (1904-1909), „Freamătul” (1911, 1912), „Graiul nostru” (1925-1927), „Scrisul nostru” (1929-1931), „Avânturi culturale” (1937) și publicase în ritm infatigabil versuri în revistele, almanahurile și „calendarele” din Iași, București, Cernăuți, Cluj, Galați, Craiova, Botoșani, Râmnicu-Sărat, Huși, Fălticeni, Bistrița, Orăștie, Cavadinești ș.a. V. Voiculescu a venit ca medic militar la Bârlad, orașul de la poalele Țuguieței, din vara lui 1917, pentru îngrijirea răniților și a fost, oficial, transferat în 1919 (la București). El participase alături de Al. Vlahuță la întrunirile Societății Literare „Academia Bârlădeană”, publicase placheta cu poezii despre război – *Din țara zimbrului* (1918) și legase durabile prietenii cu Vlahuță și G. Tutoveanu (cu ultimul, atașat într-o nobilă prietenie, va purta corespondență timp de 25 de ani). În ce-l privește pe folcloristul Tudor Pamfile, conducea deja revista de folclor „Ion Creangă”, longevivă, pe-atunci, publica articole sau texte de profil popular, altfel spus, avea experiență jurnalistică, fiind preocupat de literatura și arta românească, de mitologie ori de cercetarea monografică a mediului rural românesc, în speță – Țepu, satul natal. Ultimul dintre întemeietorii era publicistul M(ihail) Lungianu, prezent cu versuri și proză în revistele vremii pe tematici tradiționaliste, de folclor, pentru copii și tineret, reviste care apăreau în București, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Câmpulung-Muscel etc. În consecință, tusalpatru aveau motivația și temeiul să scoată o publicație care să aibă răsunet în viața culturală a urbei ce se dezmoțea șovăielnic, căutându-și traiectoriile pierdute dinainte de primul război mondial, asemenea altor târguri și orașe, și croindu-și altele noi în efervescența vremii.

Într-o statistică generală asupra revistei, s-ar constata o varietate limitată a tipurilor de scrieri, profilul fiind specificat, „revistă literară”, așadar în „Florile dalbe” se publica doar poezie și proză, arar traduceri, elemente de teorie literară, misive literare precum și o poștă a redacției. Cei mai harnici dintre colaboratori rămân poezii G. Tutoveanu și V. Voiculescu (în 9-13 numere), urmași de C. Gruie, C. Medeleanu, I. Ojog, I.U. Soricu.

Aparte, notăm publicarea a 5 poezii semnate de tânărul scriitor, bărlădean și el, VI. Popa (24 de ani). În ceea ce privește proza, Tudor Pamfile a publicat în mod curent povestiri, apoi M. Lungianu, T. Spătaru, D. Iov, Iulian Popovici ș.a. Aici, un fapt de consemnat în istoria literară este *debutul în proză* al lui Vasile Voiculescu, autor al povestirilor *Singuri* și *Momâia*. O precizare-răspuns, „*Piese de teatru nu publicăm*”, motivează restrângerea genurilor literare doar la epic și liric. De asemenea, nu se publica nicio „*bucată de folclor*”, întrucât exista revista „*Ion Creangă*” specializată în acest sens. Încercările de cronică literară, de prezentare sau semnalare de carte îi aparțin lui T. Spătaru, Liviu Marin, iar la „poșta redacției”, cred că răspundeau mai mulți din grupul redacțional.

Poezia *Răsar în zori...*, semnată „*Florile dalbe*” (G. Tutoveanu?), cu care se deschide primul număr al revistei, în fapt, propune un *program literar*, exprimând intențiile de a publica creații literare în care să răzbată dragostea de țară, de a respecta sfintele datini, de a apăra graiul, istoria și ființa neamului românesc, ceea ce reiese din versurile:

(...) *Cântă-vom cântece de slavă, de dragoste și de prinos
Că pentru neamul nostru astăzi se naște'ntr' adevăr Hristos!*

*Copii sfioși crescători din leagăn în sfinte datine venim
Și noi la marea sărbătoare slăvitei Patrii să-i menim (...)*

*De sus, din grindurile Tisei și pân' la cuibul lui Hotin,
Vom duce graiul și povestea neștrămutatului destin (...)*

Totuși, deși la începuturi revista „*Florile dalbe*” nu are individualizat un articol de direcție, programatic, pe parcurs, din unele „*răspunsuri*” se deduce opțiunea membrilor din colectivul redacțional de a crea „*în zori de vremuri nouă*” o „*pepinieră*” de condeieri pentru marea literatură românească, imbold explicabil la începutul perioadei interbelice:

„...*intenția noastră a fost, întemeind această publicație, să încercăm aici, în liniștea unui oraș de provincie, alcătuirea unei «școale» oricât de modeste, prin care să pătrundă în mișcarea literară a țării, cât mai mulți dintre «visătorii» cari «bat la poarta vieții».*

Și pân' acum, toate așteptările noastre, au și fost întrecute: pentru că nu mai încapе îndoeală că d. d.: C. Medeleanu, Victor I. Popa, G. Mihail-Vlădescu, N. Hoina, I. Pârvulescu, C. Gruea, T. Spătaru, I. Ojog, P. Papazisu, I. Valerian, Virgil Nițulescu, Iulian Popovici... sunt tineri de talent cari – dacă, împrejurările nu'i vor abate din cale, vor face parte din «pleiada scriitorilor de după război», despre care ne vorbiți.

Aceasta ar fi și cea mai frumoasă răsplată a strădaniilor noastre” (Cf. anul I, no. 10-11, 1-15 iunie 1919, în vol. – p. 160).

Creațiile poetice nu pot fi analizate prin ruperea de mediul literar al provinciei moldave, deoarece au o coloratură accentuată sămănătoristă, dată de lirismul excesiv, fie de tematică, fie de căutările stilistice. În versuri se întrevide compasiunea și mândria pentru cei căzuți pe front, datoria și îndemnul de a împlini visele în prag de eră nouă etc. Frecvente accente mobilizatoare sunt în poeziile lui G. Tutoveanu (*Alarmă, În ceasul plecării, Doina, Unui viteaz, La nuntă, Jurământul rezervistului...*), multe din ele purtând datări din timpul războiului (1917):

*Cuprins al Moldovei, te-nfășură iar
În nimbul de raze-al trecutelor glorii
Că neamuri dușmane 'ți-sosesc la hotar,
Și vin tumultoase ca norii.*

(*Alarmă*)

*Copil viteaz, cu sufletul de pară,
Plecat mereu pe fulgerele 'n goană,
Tu porți în ochi a Patriei icoană,
Și 'n glas, cumplita dragoste de țară...*

(*Unui viteaz*)

Într-o grupare tematică, e de observat, în primul rând, o literatură mobilizatoare pluridimensională, luând în seamă istoricul, eroicul și tragicul, totul sub aura unui patriotism justificat. E vorba despre evocarea Domnului de la Putna (*Zile vechi*, de I. Ojog), de îndemnul vitejesc (*Înainte, copii!...*, de M. Lungianu, *Unui viteaz*, de G. Tutoveanu), idealul de libertate și îmbărbătarea justițiară (*Nădejdea noastră*, de G. Tutoveanu), tragismul eroic (*Când a fost să moară Neculuț, În ciudă*, de V. Voiculescu, *Doarme tata și feciorul*, de Vigil Cârstescu, *În ceasul plecării*, de G. Tutoveanu, *Jertfa lui*, de I. Pârvulescu, *Pe raza lunii*, de I. Costin), idealul unității naționale (*Icoană veche*, de V. Voiculescu).

Orientarea revistei „*Florile dalbe*” spre latura spiritual-creștină în paginile despre marile sărbători religioase ale poporului român (Paștele, Crăciunul), despre valorile profund creștine e relevantă în poeziile *Îngerul nădejdiei*, de V. Voiculescu, *La răscruce*, de C. Gruea, *Trei ierarchii*, de G. Tutoveanu, dar și în prozele *Sărbători, Istoria unei clopotnițe din Târgu-Neamț*, de T. Pamfile, *Însemnări de Paști*, de D. Iov. E vorba de o certă anticipare a spiritului gândirist, cu atât mai mult, cu cât Voiculescu va deveni unul dintre corifeii „*Gndirii*”. Autohtonizarea biblicului se face prin împletirea coordonatelor sacralitate și istorie, ambele subsumate unui ideal abia împlinit – Marea Unire din 1918:

...*Săraca noastră Țară veche, veghind în munți, cu-adevărat,
Tu ești icoana milostivă ce pururi ne-ai apărat. (...)
Înseninează-te, Stăpâno, și 'nnalță chipul mohorât,
Căci cei trei lefți, răpiți odată, ți-i punem azi din nou la gât;
Trei lefți să-ți mângâie grumazul, pe ei tot harul să ți-l pleci:
Ardealul, mândra Bucovină și Basarabia, – de veci!*

(Vasile Voiculescu – *Icoană veche*)

(*left – giuvaer, obiect de podoabă, monedă de argint sau de aur într-o salbă).

Note tragice, vibrări ale liricii subiective înfiorează versurile lui V. Voiculescu dureros, atunci când evocă sacrificiul soldaților căzuți pe front (*Îngerul nădejdiei, Când a fost să moară Neculuț...*, *Din câteși trele daruri*) ori delicat, când iubirea devine deopotrivă motiv de tristețe și de speranță (*Catren, Populară, Cântec, Idilă, Dragoste*):

*Tu, stând streină și departe,
Aștepti cu suflet îndoit
Dovezi de dor până la moarte?
Ascultă vestea ce-ți trimit:
Bătrânul tei cu blânde șoapte
Sub care tainic ne'ntâlneam
Trăsnit căzut-a într'o noapte!...*
Azi nu-i mai spânzură un ram!(Dragoste)

Din ansamblul lecturilor se profilează cu limpezime și dimensiunea sămănătoristă, cu arare unde postromantice ori simboliste. Speciile abordate de scriitori sunt idila, romanța, pastelul, doina, cântecul, sonetul, blestemul în formă cultivată, multe dintre acestea purtând imagini și prozodie de sorginte folclorică. În proză – schița, povestirea, basmul cult, epistola sau

amintirile. Acest fel de literatură, categorisită de critica vremii drept „literatură minoră”, ceea ce se confirmă încă, prin dea în țesătura ei fire din literatura începutului de secol, reprezentată de G. Coșbuc, Șt. O. Iosif, D. Zamfirescu, O. Goga, chiar G. Bacovia.

Nu rareori, poeziile freamătă în note de lirică simbolistă în care au frecvență teme și motive tipice: singurătatea bacoviană, tristețea, nonsensul vieții, cromatica bogată (*violetul, verdele, albul, albastrul*), simbolistica florilor, evadarea prin călătorii minulesciene, moartea, stările confuze, angoasa celui marginalizat de iubire și de lume, reveria etc.

<i>Ceru'albastru, marea verde...</i>	<i>Și păreau pe'ntinsul mării</i>
<i>Iar din portul plin de soare,</i>	<i>Trei sicriuri plutitoare...</i>
<i>Au plecat trei vase albe,</i>	<i>Ca trei cruci pe trei morminte,</i>
<i>Cu trei pasări călătoare.</i>	<i>Stau catargele pe zare...</i>

(I. Ojog – **Stau catargele...**)

Asemenea, lirica erotică, pregnantă în a doua parte a aparițiilor, are undiri romantice și simboliste, chiar dacă inovațiile stilistice nu sunt sincrone. Între semnatari figurează: V. Voiculescu (*Dragoste*), V.I. Popa (*Amintire*), P. Papazissu (*De ziua ta*), C. Medeleanu (*Pe malul mării, Romanță*), Zoe G. Frasin (dedicații poetice Cordeliei G. Tutoveanu), Eugeniu Ciuchi (*Cântece, cicluri poetice*), C. Gru(e)a (*Romanța liliacului, Am vorbit cu luna*) ș.a. Ca o trăsătură generală a unui erotism deprimator, pe o imagine a naturii se articulează o melancolie de fundal, indefinibilă (simbolistă), în care pulsează emoțiile îndrăgostiților, de fapt, visul și dorul unei iubiri plene:

<i>Cântă vântul la ferești,</i>	<i>Și chemările de jar</i>
<i>Cântă 'n orice sară...</i>	<i>Trec din zare 'n zare...</i>
<i>Draga mea, departe ești,</i>	<i>Numai dorul plânge iar</i>
<i>Într-o altă țară... (...)</i>	<i>Singur pe cărare.</i>

(G. Tutoveanu – **Numai dorul**)

Pastelul nu umbrește, ci completează cu o notă suplimentară de lirism subiectiv, mai puțin reflexiv, mai mult emoțional, tradiționala peisagistică a lui G. Coșbuc sau Șt. O. Iosif. Între semnatari figurează poezii V. I. Popa, V. Voiculescu, N. Hoina, A. Păunescu, N. Țintă, V. Bergheanu, P. Papazissu ș.a., aspectele fiind comune: dimineața, noaptea clară, primăvara, vara, primii fulgi:

<i>Prăfuscat peste câmpie</i>	<i>Joacă zarea ca o apă</i>
<i>Lasă luna lui cuptor;</i>	<i>Sub aprinsul biciu de foc;</i>
<i>În întinderea pustie</i>	<i>Însetată se adapă</i>
<i>Nu vezi pas de călător.</i>	<i>Turma oilor la scoc...</i>

*Iar în miriștea aprinsă,
Un biet cal înțepenit,
Lasă iarba neatinsă,
Dând din cap nemulțumit...*

(V. I. Popa – **Pastel de vară**)

Cu toate că, în mod explicit, nu și-au propus să publice folclor, unele poezii sunt tributare liricii populare prin tematică, motive, structuri lirice, prozodie: *La strajă, După furtună* (I.U. Soricu), *Blestemele* (I. Valerian), *Populară* (V. Voiculescu), *Primăverei...* (N. Țintă).

Perspectiva idilică, romantic-paseistă asamblează proza scurtă. Mediul explorat este lumea rurală, satul fiind creuzetul

valorilor etice constante și consacrate. Aici se conturează figurile apostolice, precum preotul satului, țăranul răzeș, flăcăul curajos și onest care prin demnitate, cumpătate, dărzenie, constituie o prezență tonică, optimizantă, împăciuitoare în vârtejul întâmplărilor, de altfel, într-o normalitate consacrată. Aceste personaje devin piloni morali, modele reprezentative, nu atât ca tipuri individuale, cât mai ales prin virtuți atemporale de grup social. Așa apar moș Ioachim, părintele Vasile, bădica Toader, moș Serafim, părintele Ionică, bădița Dumitru, Costache Măstăcan, fiecare cu un rol bine definit în momente de cumpănă sau în evenimente încărcate de aura religioasă a sărbătorilor creștine. Cele mai multe povestiri sunt create de folcloristul Tudor Pamfile, atent observator al lumii rurale: *Florile dalbe, Sărbători, Părintele Ionică, Bădița Dumitru, Vinovatul, Hotarul*. Acestea li se alătură alte povestiri, însemnări și schițe semnate de Mihail Lungianu (*Florile dalbe*), G. Mihail-Vlădescu (*Încurcătura*), D. Iov (*Florile dalbe*) ș.a.

O menționare specială merită traducerile din poeziile principesei Nadejda Știrbey, traduceri promovate de V. Voiculescu și ineditele *Poeme în proză* ale poetului tecucean Ștefan Petică, publicate postum.

Plină de surprize și interesantă totodată este rubrica „Răspunsuri”, din care se poate deduce politica revuistică, greutățile materiale ori de difuzare, succesele precum și neîmplinirile comitetului de redacție. În primele numere, majoritatea răspunsurilor sunt încurajatoare. Se fac recomandări, se dau indicații, sunt stimulați colaboratorii prin formulări de tipul: „să stăruieți în schițe”, „așteptăm și altele”, „stăpâniți versificația”, „mai așteptăm”, „îndreptați-l și cu altele, asemenea lui, trimiteți-ni-l” etc. Apoi, răspunsurile par mai temperate, adesea cumpănite, obiective și, spre final, într-o tonalitate ironică, cu haz ascuns, cum bine îi stă în fire moldoveanului hătru: „prea ușurele”, „La o domnișoară, un pesimism atât de feroce?”, „nu le-am găsit potrivite pentru noi”, „zadarnic mai încercați”, „au greșeli”, „mai încearcă mată”, „Nu suntem de loc împotriva versului liber; dar să fie vers!”, *Frumoasă hârtie!*, „Are și tinerețea metehnele ei!”, „Uf... Doamne; că mulți poeți mai are și națea noastră!” etc. Între numele celor care primesc răspunsuri, unele, mai târziu, au devenit de răsunet cultural precum: Virg. C. (*Caraivan*, n. n.), P. Șeicaru, A. Cazaban, Nicolae N. Beldiceanu, C. M. Depărățeanu, A. Gorovei, Victor I. Popa, C. Asimintii, celor mai mulți păstrându-li-se parțial anonimul prin folosirea inițialelor. Aria de circulație a revistei nu era limitată (în deosebi în Moldova, dar nu numai) și acest fapt îl putem deduce după denumirea localității precizate la „răspunsuri”: Bârlad, București, Huși, Focșani, Iași, Brăila, Bacău, Galați, Constanța, Hârlău, Craiova, Vaslui, Ploiești, Chișinău, Roman, Cernăuți, Botoșani... Și tot aici există precizări despre difuzare: „Chiar de la numărul acesta, vă trimitem cele 100 de exemplare ce ne-ați cerut”. (Nu e de ici de colea în timpurile noastre!).

Aș adăuga o scurtă observație privind această ediție anastatică. Pentru ca cititorul să se orienteze mai repede asupra succesiunii și ca să i se faciliteze lecturarea numerelor din revistă, consider că ar fi fost necesară anexarea unei notițe explicative de către coordonatorul proiectului și, asemenea, pare util un sumar al antologiei revuistice din volum. Voi încheia însă, tot cu o vorba înțeleaptă a cronicarului Miron Costin, lăudând „osârdia” înaintașului Grigore Ureche: „Destul de dânsul și atâta...”

Roxana GALAN

ÎN AȘTEPTAREA CUVINTELOR

Gabriela Gaudenhooft

Volumul de versuri „În așteptarea cuvintelor” apărut la Editura „Oradea” 2009, cu o prezentare de Florin Budea și un cuvânt de Mircea Bradu, ne propune o poezie a meditației rezultată dintr-o experiență a vieții și a scrisului de peste douăzeci de ani.

Gabriela Gaudenhooft, la origine bărlădeancă, este absolventă a facultăților de filosofie din Iași și de drept din Cluj, actualmente fiind lect. dr. la Universitatea din Oradea.

Cartea ne invită într-o călătorie a Cuvântului care vrea să fie înțeles, ascultat, despiciat, fărâmițat, recompus și în final necunoscut, păstrând un ușor iz de sonorități argeziانو-blagiene.

În „anticamera” volumului, între poeziile I-XI autoarea este urmărită de clipe (de timp) și caută cu disperare răspunsuri care să o descopere și să o adeverească, pentru că are nevoie de recunoașterea ...cuvintelor: „...singurul meu urlet / care mă refuză cuvântului / dar încă mă mai ține în viață / ca și în moarte / și mai ales / mă ascunde./ (I p. 13). Căutând autodefinirea prin cuvintele pe care „le vrea”, se află în preajma necunoscutului ce nu se lasă și pe care, parcă, nici n-ar vrea să-l dezlege; ea stă la „poarta cuvântului” plângând și El, Cuvântul se personalizează mângâietor: „Cuvântul își pleacă umărul cald...” (III p.15). Zbuciumul devine rugăciune în efortul de autodescoperire, în care cu toții simțim senzația golului, a nimicului. Autoarea intră în miezul lucrurilor prin „prepararea” lui „în sine”: „Îl rotunjesc, / Îl tăbăcesc, / Din carnea lui iau coaja bătuțică / Și-i redau strălucirea” (V, p. 18). Mântuirea o găsește în paradoxul ființei: „Ordinea minții / E haosul inimii,” dar e vrăjită de puterea cuvântului: „...însingurarea lui dulce / Pe jumătate adormitoare” (V, p. 18). Tirania asupra cuvintelor e căutarea perfecțiunii, chinuitorul joc ce a „înșelat multe minți”, ce a „deschis poarta zilei” și „Vălul Iluziei”. Autoarea ne explică de ce chinuie și caută cuvinte, de ce își oferă acest supliciu nesfârșit, această „ars poetica” ce-i dă șansa nemuririi: „Caut cuvântul / Îl caut /

Ca să nu mor curând / Ca să nu mă doară mai mult.” (VII, p.20). Stă la porta cuvintelor și deși le meșterește, ele o „răstignesc” dar ea le venerează și le așteaptă pe rând. Cuvântul ucide și învie, adoarme și trezește, creează sinele și-l distruge, joc din care mereu iese un învins, omul, și un învingător, Cel ce ne umblă prin gând și ne exprimă. Regretul e neputința în fața puterii cuvintelor: „Aș fi ajuns cerșetor la masa cuvintelor, / Ca și cum în mine / n-ar fi strălucit nici măcar / umbra unui gând prizărit / ca și cum nu v-aș fi slujit.” (X, p.24) dar și fascinație și trădare: „Te-ncălzesc, te strecor, / Te îngădui... / Și ce faci? / Te ascunzi, mă trădezi, / mă dezvălui” (X, p.24). Rugămintea e și zbatere între renunțare și soluția de a împăca, de a accepta jocul: „...nu te duce! / Lasă-mi ochiul măcar, să am / o fereastră către propriul meu țăr...” (XI, p.25).

Partea a doua a volumului, „Numele tăcerii”, ne relevă munca alături de cuvânt și persistența nedeazăluirii acestuia. Căutând dezvăluirea tainei cuvintelor, cu ardoarea dragostei de viață, autoarea trăiește cu speranța regăsirii lumii „posibile”, în care mărturisirea existenței, risipirea iubirii și nașterea creației deja „coapte”, vor recompune cele ce trebuie spuse, redându-le definitiv lumii. Numele tăcerii e „musonul primăverii” din care împăcat ai „venit vântuit”, sau bătaia în „ușa cu șapte zăvoare”, bătaia în „propria noapte”, e tăcerea din afara propriului trup „folosit” ca o cruce pe care pare a-și răstigni cuvintele nevrednice, rostite pe jumătate, e și taina ciudată a luptei sinelui cu sine, capabilă să facă „așa o lumină” sau e urletul de neputință în marea căutare a înțelesurilor de neînțeles, a întrebărilor de neîntrebat, a nimicului...

Este o poezie a gândului făurit din cuvinte și mai puțin din imagini ce rămân doar sugerate dar sugestive. Ca o nestăpânită meditație, poezia se clădește din „bucăți sângerânde” pe care cuvintele, ca niște „câini credincioși” i le adună.

Poezia Gabrielei Gaudenhooft e și un joc al efectelor, inversiunilor, al sensurilor căutate: „Îmi rănesc râsul / pe care vi-l râd” (Vânzându-mi râsul, p. 57) sau „Cel ce

așteptă pe cel” (Cel care, p. 63); o poezie a senzațiilor acute, studiate prin puterea cuvântului, meditații eterne asupra existentului: „Numai gândul, numai el, / Mai calcă peste noaptea mea, / Peste frica de care m-ascund, / Să mă-nconjur... / Căutați-mi un rug, / De mine să mă ard.” (Schimbare, p.69).

Întotdeauna imaginea se lipește de gând: „Ca un șarpe-am fugit / Și curând gândurile m-au urmat / Părăsindu-te, huiuindu-te, / împreună cu tot ce-am iubit.” (Fuga, p.73).

Cel mai bine se simte autoarea în eu, în limitatul nelimitat: „Și în mine din nou / Înapoi mă strecor...” (De ochii tăi, p.81) căci „Rămânem unde suntem / Părăndu-ni-se că suntem oriunde.” (Fără capăt, p. 87).

Numele tăcerii este sinteza firii umane, e râsul-plânsul în hohote, peste care se „strecoară cel ce ar fi putut fi.”

Lectura întregului volum reprezintă îndrăzneala de a privi universul interior fără a-l deranja, de a surprinde singurătatea chiar și în doi. Gabriela Gaudenhooft scrie o poezie a adâncurilor abisale, dar îndreptată spre ceea ce poate fi căutat prin cuvinte, dar niciodată găsit definitiv, o poezie a luptei gândului capabil să atingă infinitul, lăsând mereu loc unui „altfel.”

Rafael - Tudor LUPĂȘCU

E TOAMNĂ IAR

Frunza cade,
Vântul suflă,
Toamna a venit.
Focul arde
Și-ncălzește
Omul cel măhnit.

E măhnit
De supărare
Că viața i-a trecut.
Stă în casă
Se-ncălzește
E trist și e tăcut.

Vântul suflă hoinar,
Bruma cade,
Cerule e înnorat,
Vara a plecat.
E toamnă iar...

Marian BOLUM

UNIFICAREA MONETARĂ DIN 1920-1921 COROANELE-LEI

După sfârșitul primului război mondial, din motive economice, financiare și politice, statele europene și-au propus reorganizarea sistemului monetar.

Prin tratatul de pace de la Saint-Germain din 10 septembrie 1919 se prevedea că statele nou înființate pe ruinele Austro-Ungariei sau statele care vor primi teritorii de la aceasta vor aplica, în două luni, ștampila propriilor guverne pe bancnotele emise de Banca Austro-Ungară care se află în circulație pe propriile teritorii urmând ca într-un an de la semnarea tratatului să le înlocuiască cu semne monetare proprii. Ștampilarea bancnotelor austro-ungare începuse încă din ianuarie 1919 în Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor pentru ca în martie 1919 să se realizeze în Cehoslovacia și Polonia ceea ce însemna că tratatul de pace de la Saint-Germain consfințește o realitate deja existentă.

În această perioadă pe teritoriul României se aflau în circulație: leul emis de Banca Națională a României, leul de război emis în timpul ocupației german prin Banca Generală Română, coroana Băncii Austro-Ungare, rubla Romanov și rubla Lwow¹.

În Transilvania schimbul de mărfuri și de persoane cât și intrarea armatei române va determina răspândirea leului sub formă de bancnote emise de BNR sau BGR însă vor pătrunde și mari cantități de coroane vechi sau „banii albi”, numiți astfel deoarece erau imprimați doar pe o față, emiși la Budapesta de guvernul Karoly Mihaly. Coroanele cu valoare nominală de 25 și 200 emise de guvernul Karoly Mihaly nu au avut putere de circulație în Transilvania astfel că, ulterior, nu vor fi acceptate la ștampilare. Bancnotele Austro-Ungariei, banii albaștrii, au circulat în următoarele emisiuni: 1 kronen/korona-1.12.1916, 2 kronen/korona-5.08.1914 și 6.03.1917, 10 kronen/korona - 02.01.1904 și 02.01.1915, 20 kronen/korona 02.01.1907, 02.01.1913 prima emisiune și 02.01.1913 a doua emisiune, 50 kronen/korona 02.01.1902 și 02.01.1914, 100 kronen/korona 02.01.1910 și 02.01.1912, 1000 kronen/korona 02.01.1902 (două emisiuni), 10000 kronen /korona 02.11.1918².

100 kronen/korona. Data emisiunii 02.01.1912.

Dimensiune 164/110 mm. Hârtie roz în diferite nuanțe. Culoare albastru, roz, verde, lila, gri. Serie și număr de culoare roșie³.

Datorită devalorizării rapide a bancnotelor austro-ungare, Consiliul Dirigent (instituția care a asigurat conducerea Transilvaniei până la Unirea deplină) a urmărit să limiteze acțiunile speculative: a încercat să interzică importul de coroane (Ordonanța nr.657 din 20.01.1919 publicată în Gazeta oficială nr.7-12,1919, p.8), a stabilit că trecerea biletelor din Transilvania în Vechiul Regat și invers se poate face doar cu aprobarea specială a Consiliul Dirigent (Ordonanța nr.832 din 25.02.1919 publicată în Gazeta oficială nr.7-12,1919, p.15), a stabilit că preschimbarea banilor este încredințată instituțiilor financiare (Ordonanța nr.2779 din 21.02.1920 publicată în Gazeta oficială nr.90,1920, p.1-2), a stabilit că mijlocul de plată legal pe teritoriul pe care îl administrează este coroana (Publicația nr.1105-9210 din 26.01.1920 publicată în Gazeta oficială nr.84, 1920, p.4) însă toate măsurile au rămas fără efect⁴.

Primele bancnote ștampilate au fost biletele BGR. Astfel, prin Ordonanța nr.199/574 din 28.01.1919 au fost ștampilate de către armata română sau alte instituții biletele de 2, 5, 20, 100 și 1000 lei. Au fost exceptate de la această măsură piesele de 25 bani, 50 bani și 1leu⁵.

Primele coroane, coroanele cu valoarea nominală de 25 emise de guvernul Karoly Mihaly, au fost ștampilate în 1918 de către armata română în zona sa de aplicații. Ștampilele aveau în centru stema Regatului României.

„ROMÂNIA-REGIMENTUL 10 VÂNATORILOR-COMPANIA MITRALIOR”⁶

„ROMÂNIA-COMISARIAT CENTRAL DIVIZIONARE”⁷

Ștampilarea coroanelor austro-ungare care se aflau în circulație pe teritoriul Transilvaniei, Banatului și Bucovinei a fost hotărâtă prin Ordonanțele nr.4890, 6762 și 8129 publicate în Gazeta oficială nr.34-35 din 1919, nr. 41-44 din 1919 și 45-46 din 1919 și s-a efectuat între 10 iunie și 28 august 1919⁸. S-au avut în vedere

„ROMÂNIA-TIMBRU SPECIAL”

biletele de 10, 20, 50, 100, 1000 și 10000 de coroane. Bancnotele cu valoare nominală de 1 și 2 coroane au rămas neștampilate însă au avut în continuare putere circulatorie. Bancnotele neștampilate până la termenul fixat și-au pierdut puterea de plată.

Ștampilarea coroanelor a început în Bucovina. Bancnotelor de 10, 20 și 100 coroane li s-a

aplicat începând din 16 iunie 1919 o șampilă neagră rotundă cu diametrul de 30 mm cu inscripția "ROMÂNIA/ TIMBRU SPECIAL" și stema Regatului în centru, pe partea cu înscrisuri în limba germană.

Bancnotele cu valoare nominală de 10000 și cele de 20 coroane-02 ianuarie 1913, emisiunea a doua, au rămas provizoriu neștamplate. Pentru ștamplarea lor s-a perceput o taxa de 1%, iar operațiunea a durat până la 15 iulie 1919⁹.

20 kronen/korona. Data emisiunii 02.01.1913. Dimensiune 152/90 mm. Hârtie roz în diferite nuanțe. Culoare albastru, verde. Serie și număr de culoare roșie¹⁰.

În Transilvania și Banat ștamplarea coroanelor a început la 10 iunie 1919. Și aici s-a folosit aceeași șampilă ca și în Bucovina însă a fost aplicată pe stema Ungariei, pe partea cu înscrisuri în limba maghiară. Printr-un document semnat la 3 iulie 1919 s-a decis ștamplarea bancnotelor de 20 coroane 1913, ediția a doua, și a celor de 10000 coroane, iar taxa percepută a fost de 2%¹¹.

Ștamplarea s-a făcut cu mijloace rudimentare. Ștampila se putea șterge ușor în timpul circulației astfel că biletele ștamplate nu se mai puteau distinge de cele neștamplate.

10 kronen/korona. Data emisiunii 02.01.1915. Dimensiune 150/80 mm. Hârtie albă. Culoare albastru, roz. Serie și număr de culoare neagră¹².

Ștamplarea nu a oprit contrabanda cu bancnote. Ștampila se putea ușor falsifica pe unele bancnote aplicându-se ștampile artisanale sau chiar desene de mână. Populația nu a fost informată cu privire la caracteristicile ștampilei pentru a putea distinge biletele ștamplate de stat de cele ștamplate de falsificatori astfel că la preschimbare a apărut o cantitate mult mai mare decât coroanele ștamplate inițial.

Coroanele ștamplate, au avut putere circulatorie numai pe teritoriile unite în 1918. Schimbul leu-coroană/rublă se făcea la diferite cursuri oficiale fie la cursul pieții. În Transilvania și

Bucovina cursul a fost stabilit la 1 leu=2 coroane încă de la intrarea armatei române și a rămas același și după ștamplare chiar dacă acest curs nu avea o bază economică. Acest curs era obligatoriu doar pentru populația din Transilvania și Bucovina, în restul teritoriului existând fluctuații în funcție de cererea și oferta de la bursă. Salariile funcționarilor din Transilvania erau achitate în iunie 1920 la un curs de 1 leu=3 coroane sau 3,30 coroane pentru ca, în aceeași perioadă, la bursă coroana să fie 28-29 bani sau chiar 20 bani în preajma preschimbării¹³.

În scopul unificării monetare, guvernul a contractat la 11 iunie 1920 un împrumut la Banca Națională în valoare de 5 miliarde de lei. Cu acești bani s-au retras monedele străine aflate în circulație: leul de război emis în timpul ocupației german prin Banca Generală Română, coroana ștamplată a Băncii Austro-Ungare, rubla Romanov și rubla Lwow.

Retragerea din circulație a coroanelor și a rublelor s-a dorit să înceapă la 15 iulie 1920 însă a fost amânată pentru 1 august și abia la 14 august legea a fost publicată în Monitorul Oficial. Legea prevedea că Ministerul Finanțelor este autorizat să retragă din circulație, prin intermediul BNR, coroanele și rublele, înlocuindu-le cu bancnote ale Băncii Naționale însă data la care va avea loc această activitate urma să fie stabilită ulterior. Preschimbarea coroanelor a început la 1 septembrie, a rublelor la 28 septembrie iar a bancnotelor BGR la 1 noiembrie 1920¹⁴. Regulamentul de aplicare prevedea două etape: în prima etapă deținătorii trebuiau să prezinte declarații cu privire la sumele deținute iar în a doua etapă erau înlocuiți banii străini cu lei, 60% din sumă în numerar iar pentru restul de 40% se primea o chitanță netransmisibilă ce urma să fie onorată în cel mult trei luni. Declarațiile se făceau asupra sumei globale însă pentru bancnotele de 10000 coroane trebuia prezentat numărul de bilete deținute cât și numărul de ordine și seria, preschimbarea acestor bilete făcându-se pe baza unei decizii a Ministerului Finanțelor¹⁵.

10.000 kronen/korona. Data emisiunii 02.11.1918. Dimensiune 192/130 mm. Hârtie verde, gri. Culoare albastru, violet, gri. Serie și număr de culoare roșie¹⁶.

Pentru bancnotele de 10.000 coroane s-a încercat un regim special de preschimbare, care până la urmă s-a dovedit doar formal diferit, deoarece celelalte state succesoare ale Imperiului, luând act de faptul că tipărirea acestor bilete s-a făcut după ce Banca Austro-Ungariei nu mai avea drept de emisiune au refuzat să le admită la preschimbare. Aceste bilete au fost folosite cu predilecție de către bănci în acțiunile lor speculative datorită valorii lor nominale mari sau chiar de înalți funcționari de stat care știau dinainte condițiile în care urma să se efectueze

preschimbarea. Pentru deprecierea forțată a acestei bancnote a existat o adevărată campanie de dezinformare prin diverse zvonuri (vor fi schimbate la un curs inferior sau nu vor fi primite la preschimbare) astfel că se va ajunge la un curs de schimb pe piață de 15 bani pentru o coroană ceea ce a însemnat un câștig substanțial pentru deținători.

Cursul de preschimbare a fost stabilit prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr.2649/1920 la 50 bani o coroană indiferent de suma declarată sau preschimbată¹⁷. La acest curs statul a plătit de peste 2 ori mai mult decât prețul pieții în condițiile în care coroana era puternic depreciată de inflație și în același timp se știa că a fost supusă unor mari speculații, și că o sumă foarte mare a fost introdusă ilegal în țară.

În urma ștampilării s-a constatat că există pe piață 3,5 miliarde de coroane deși cantitatea inițială estimată a fost de 1,5 miliarde pentru ca la preschimbare să fie retrase din circulație 8,7 miliarde coroane, cu peste 5 miliarde mai mult decât suma ștampilată, ceea ce însemna că au fost introduse fraudulos, în perioada 1 decembrie 1918-1 septembrie 1920, peste 7 miliarde coroane¹⁸. Pentru suma de 8.718.587.304 coroane statul român a plătit 4.353.743.808 lei iar pentru celelalte semne monetare retrase diferența până la 7.025.991.421 lei¹⁹.

Prin unificarea monetară leul circulă pe întreg teritoriul României iar circulația celorlalte semne monetare încetează. Întârzierea acestei acțiuni a determinat însă pagube importante pentru populație și pentru tezaurul țării. Cursul ridicat al coroanei la preschimbare și introducerea unor cantități foarte mari de bancnote străine prin contrabandă, în scopuri speculative, au determinat creșterea inflației și deprecierea leului.

Note:

1. Costin C. Kirișescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. II, Editura Enciclopedică, București, 1997, p.280.
2. Ioan Dogaru, *Catalogul monedelor și bancnotelor românești emise în perioada 1853-1977*, București, 1978, p.47.
3. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport Turism, București, 1977, p.361.
4. Costin C. Kirișescu, *op. cit.*, p.266.
5. Marian Bolam, *Bancnotele de ocupație ale BGR în Elanul nr.95, ianuarie 2010*.
6. www.bancnoteleromanesti.go.ro/br.htm
7. *Ibidem*.
8. Costin C. Kirișescu, *op. cit.*, p.283.
9. Aldor Balazs, *O filă din istoria unificării monedare după Primul Război Mondial – Coroanele Lei în Colecționarul Român, nr.5, martie 2009*.
10. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin Oprescu, *op. cit.*, p.360.
11. Aldor Balazs, *O filă din istoria unificării monedare după Primul Război Mondial - Coroanele Lei în Colecționarul Român, nr. 5, martie 2009*.
12. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin Oprescu, *op.cit.*, p.359.
13. Costin C. Kirișescu, *op. cit.*, p.285.
14. *Ibidem*, 286.
15. *Ibidem*.
16. George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin Oprescu, *op.cit.*, p.361.
17. Costin C. Kirișescu, *op. cit.*, p.286.
18. *Ibidem*, p.288.
19. *Ibidem*.

Pagini din istoria învățământului bârlădean (5)

Gheorghe CLAPA

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

O școală este un organism viu alcătuit din particule din viața celor care învață să devină oameni și care o însușesc prin prezența lor. Un organism viu, ajuns la maturitate este și Liceul „Mihai Eminescu”, ce aniversează anul acesta al LIII-lea an al existenței sale, timp în care s-a înnobilit spiritual și i-au trecut pragul cincizeci și trei de promoții care au devenit oameni. Este un liceu unicat în rețeaua de învățământ a municipiului Bârlad și în întreaga zonă limitrofă, din punct de vedere al construcției, al amenajării spațiului de școlarizare și al structurii personalului care lucrează în această instituție.

Construit în perioada anilor 1953 – 1958, are parte de o soartă deosebită. Printr-o Hotărâre a Consiliului de Miniștri, la începutul anului 1958, ansamblul de clădiri înființat în orașul Bârlad cu destinația „liceu militar” sau Academie militară a fost transferat de la Ministerul Forțelor Armate la Ministerul Învățământului, care a decis înființarea unui complex școlar în care să fie instruiți aproape toți elevii din oraș. Lucrările au fost finalizate în noiembrie 1958 și, tot în această lună, Inspectoratul Școlar al regiunii Iași a hotărât mutarea în noul local a tuturor elevilor din ciclul gimnazial și liceal. Astfel, elevii din trei licee – Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu”, Liceul de Fete, Liceul Pedagogic – și șase școli generale au devenit elevii noii instituții de

învățământ care, prin Ordinul Ministrului, au devenit „Complexul Școlar Bârlad”.

Inaugurarea noii instituții de învățământ a avut loc pe 8 decembrie 1958, aceasta fiind considerată dată oficială a înființării celei mai mari școli din regiune, având următoarea structură: a) Liceul teoretic (format din elevii de la Liceul „Gh. Roșca – Codreanu” și Liceul de fete) cu clasele VIII-XI; b) Liceul Pedagogic, cu cinci ani de studiu; c) Școala generală cu clasele V-VII. Director al instituției a fost numit profesorul de pedagogie Ilie Ghioroiaie de la Liceul Pedagogic. Pentru cele două profiluri, teoretic și pedagogic, cu activități școlare în mare parte diferite, au fost numiți doi directori adjuncți: prof. Vasile Fetescu, pentru profilul pedagogic și prof. Grigore Ionescu, pentru profilul teoretic și cursurile Școlii generale.

În momentul înființării școlii, baza materială a „Complexului Școlar” a fost considerată cea mai bogată și mai modernă din zona Moldovei. Localul școlii era compus din șapte corpuri de clădire și două corpuri anexe cu următoarele destinații: Corpul A: două cabinete ale directorilor, șase cabinete de specialitate (et. I), opt săli pentru secretariat, contabilitate, administrație (parter), două laboratoare de fizică, două laboratoare de chimie, un laborator de biologie (et. II), un cabinet de geografie, un cabinet de limbi

străine, două săli pentru studiul muzicii și al desenului pentru elevii de la Liceul Pedagogic, biblioteca liceului (et. II), de lectură, trei holuri de marmură în care s-au organizat aproape toate manifestările culturale ale școlii; Corpul B: 21 de săli de clasă; Corpul C: 20 de săli pentru internat (et. I și et. II) și zece săli de clasă (la parter); Corpul D: sala de sport; Corpul G: șase săli destinate instruirii practice, o sală de gimnastică (la parter) și opt săli de clasă (et. I); Corpul F: internat și sala de mese pentru profesori; Corpul E: blocul alimentar și sala de mese pentru elevi (la parter), internat, cinci săli de clasă și clubul elevilor (et. I); Corpurile anexe H și I: blocuri de locuințe pentru profesori.

„Complexul Școlar” beneficiază de sursă de apă independentă față de oraș, centrală termică (la subsolul corpului E) ce deservește întregul sistem de clădiri, sursă de energie electrică de rezervă, ateliere de întreținere (la subsolul corpului F). Laboratoarele erau dotate cu aparatură și material didactic care acopereau integral partea practică și demonstrativă a programelor de învățământ. Bazei sportive a școlii, compusă inițial din două săli de sport, i s-a adăugat ulterior un teren de sport, în partea de sud a școlii. În 1959, „Complexul Școlar” a primit în folosință de la Primăria orașului un teren în partea de est a școlii, pe care, cu contribuția însemnată a elevilor, a fost sădită o vie (1 ha) și s-a plantat o livadă (5 ha). S-a amenajat și o gospodărie anexă care asigură alimente pentru cantina școlii.

În vara anului 1959, s-a hotărât mutarea elevilor de gimnaziu la școlile generale de la care proveneau, astfel că, din anul școlar 1959-1960, liceul teoretic a fost structurat numai cu clasele VIII-XI, ulterior IX-XII. Atunci a fost numit primul director al liceului teoretic profesorul de matematică Grigore Ionescu, care coordona toate activitățile „Complexului Școlar”. Liceul teoretic era structurat pe două profile: real și uman. Instruirea practică era obligatorie pentru toți elevii, indiferent de profil, ocupând trei ore pe săptămână și viza domenii tehnice precum: lăcătușărie (pentru clasele a VIII-a și a XI-a), electrotehnică și mecanică - auto-

conducerea autovehiculului (pentru clasele a X-a și a XI-a). Biblioteca era dotată cu un număr impresionant de volume (50.000) și avea o sală de lectură pentru cel puțin 50 de cititori.

În anul 1965, s-a produs oficial separarea celor două licee din cadrul „Complexului Școlar”: Liceul Pedagogic și Liceul Teoretic care a primit denumirea de Liceul „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, menținută în acte oficiale până în anul 1977. În anul școlar 1977-1978 au avut loc modificări majore în structura liceelor și a

planurilor de școlarizare; aproape în toate liceele din țară au fost introduse noi profile de tip industrial . Datorită introducerii obligativității a zece clase, numărul de colective de elevi a crescut considerabil, creând mari dificultăți în asigurarea spațiului de școlarizare. În perioada 1980 - 1982 dispar ultimele clase cu profil teoretic, instaurându-se pentru un deceniu regimul cvasitotal al profilului industrial. În același an a primit denumirea de Liceul Industrial Nr.2

După evenimentele din decembrie 1989 s-au produs modificări majore în structura și statutul liceului, care a primit denumirea de Liceul Teoretic Nr. 1. În 1993, în urma solicitărilor colectivului de profesori și pe baza unui referendum, unitatea școlară a primit denumirea de Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”. Prestigioasa vatră bârlădeană de învățământ și educație, în care s-au format personalități din toate domeniile, dar și profesioniști respectați în țară și străinătate, și-a sărbătorit pe 8 decembrie 2008 semicentenarul, însumând tot atâtea promoții: 50., adică 12.590 de absolvenți, la care se adaugă cei 716 profesori.

În acest locaș de spiritualitate, profesorii au picurat stropi de înțelepciune în mintea elevilor. Sfidând greutățile, profesorii au știut să trăiască cu demnitate, în pofida condițiilor impuse acestui popor de situația geopolitică și de către o istorie, adesea ingrată. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” este o rotiță în mașina timpului pentru format caractere, descoperit aptitudini, conturat aspirații și definit orientări spre viitor.

Alexandru MĂNĂȘTIREANU

MOARTEA LUI LEVI, de Dinu Zarifopol

Mi-a picat „ca din cer” o carte foarte bună, foarte valoroasă, cu titlul enunțat mai sus. Singura condiție ce mi se punea era aceea de a o citi într-un timp anume. Cartea destul de voluminoasă , 580 de pagini la 36 de rânduri – scris oarecum mărunț ce-mi puneau la încercare acuitatea vizuală. M-a incitat mai întâi numele autorului, cu vechi rezonanțe încă din vremea lui Nenea Iancu Caragiale – deci e vorba de un descendent al celebrului Paul Zarifopol.

Timp de o săptămână încheiată m-a preocupat această carte pe care o găseam foarte interesantă încă de la primele pagini , fiindcă se referea clar la o anumită dată din istoria noastră națională – ca hotar între două epoci distincte septembrie 1944 – dată insistent repetată încă de la început. Era destul de clar. Autorul a ales epoca imediat următoare actului de la 23 august 1944.

Sub forma unor notări exacte ale unui jurnal, marchează momentul impactului de pe frontul din Moldova cu marea cotitură de la 23 august. Frontul continuă cu urmărirea trupelor hitleriste în retragerea lor precipitată spre Transilvania – Ungaria, Cehoslovacia și Austria, trupele noastre luptând alături de foștii inamici – în condiții destul de vitrege pentru armata noastră. Cei refugiați din calea tăvălugului sovietic se întorc la vetrele părăsire în voia hazardului și n-au mai găsit bunurile lăsate, acestea plătind tributul vremurilor de război – ocupantul arogându-și puteri discreționare asupra bunurilor și vieților cetățenilor.

„Când ne-am întors, nu ne-a mai primit nimeni cu pâine și sare”. Jafului meticulos și organizat al ocupantului i s-a asociat noua mentalitate a celor ce aveau respect pentru proprietate și pentru proprietari și care au căutat să profite de vremurile extrem

de tulburi.

De aici înainte, autorul jurnalului face o amplă radiografie a situației din România aceluși moment, ocupându-se de toate aspectele societății românești pe plan politic, economic, social – semnalând multiple aspecte specifice momentului crucial prin care a trecut atunci România.

Titlul cărții trimite direct la personajul Levi – evreu născut printr-un accident, puțin dotat, terorizat de cei din jur, ținut la index, acumulează o serie de traume care îi vor marca existența și care îi adaugă în comportament o doză de ură înverșunată. La început, Levi este ocrotit de colegii de școală, dar vine vremea legionarilor cu legile rasiale instaurate ca politică de persecuție și discriminare rasială. Evenimentele de după 23 august îi schimbă comportamentul și sub oblăduirea directă a ocupantului se angajează să slujească din toate puterile „noua democrație”. În noua situație creată nu se sfiește să devină din oprimat, stigmatizat – elementul de totală încredere al ocupantului. În acea tulburătoare epocă, el depune atâta zel în promovarea noii politici, încât ajunge un atrocitate intolerant care caută să se răzbune pe „burghezi și moșieri” – întrecând orice măsură. Aici se vede slaba calitate a elementului uman, propulsat de noul val. Cu sprijinul necondiționat al ocupantului, devine un adevărat satrap persecutor împătimit al celor ce-l marginalizaseră. Ajunge conducătorul de fapt al întregii activități a unui județ din nordul Moldovei, probabil Roman. Are un nucleu de colaboratori în jurul său – în totalitate evrei – care exercită cea mai cruntă și răzbuunătoare teroare.

Sufletește se deformează, încât nici el nu se mai poate recunoaște în personajul uman de odinioară. Această schemă a noii autorități se generalizează. Victime nevinovate plătesc cu viața, fapt care accentuează împotrivirea. Menționăm inițial amplă radiografie a tuturor aspectelor societății românești din acea vreme – probleme de economie și politică, probleme morale ale diverselor categorii de cetățeni români – oameni care se zbat și luptă pe front și în diverse situații pentru a trece cu demnitate și curaj prin epocă, săvârșesc acte de eroism în război, sunt cinstiți cu ordine și medalii, dar după terminarea războiului sunt marginalizați, persecutați și supravegheați draconic pentru a nu avea posibilitatea de a organiza o anumită rezistență. Economic, România e la pământ și totul conduce spre dependența totală a țării de bunăvoința ocupantului care-și manifestă permanent voința distructivă de subjugare totală a țării. Jaful permanent, rechizițiile forțate ale tuturor mijloacelor materiale aduc ruina accentuată a țării, inflația devine problema gravă generală. Toate aceste năpaste aduse pe capul țării schimbă și mentalitatea morală a anumitor oameni. Nimic din ceea ce era valoare morală înainte nu mai e valabil. Fiecare caută să se descurce cum poate. Cartea în sine cuprinde distinct o perioadă de exact 2 ani – septembrie 1944 – noiembrie 1946, inclusiv alegerile flagrant măsluite din 19 noiembrie 1946. Moscova imprimă viguros linia de conduită în toate domeniile de activitate. Pe plan intern, P.C.R. îngroașă rândurile cu anumiți tovarăși de drum, inclusiv se folosește de infiltrarea masivă de legionari în rândul partidului. Soarta lui Levi și a mamei sale este hotărâtă de un legionar cu forme în regulă care îl execută tipic, judecându-i faptele conform tipicului legionar – cu sânge rece după metodologia legionară, ritualică. Cel ce-l execută pe Levi îl previne să nu facă vreun gest nesăbuit, să se supună judecății lucid, împușcând mai întâi pe mama acuzatului, cu avantajul că nici nu bănuiește ce sfârșit o așteaptă, pentru ca apoi să-l execute pe Levi. Această execuție stârnește mai întâi

nedumerire în rândul comunistilor, vina căzând asupra partidelor istorice și nu a legionarilor infiltrați cu abilitate, dar acuzația în sine ridică moralul partidelor istorice din punct de vedere electoral.

În această carte apar și alte aspecte caracteristice epocii de după război și ocupație sovietică, ce spoliază la maximum poporul român în numele unei democrații aparte. În această regiune din nord din zona frontului, ca și în întreaga țară, moșierii deposedați se străduiesc să se adapteze noilor condiții, pentru a-și continua existența, cultivând intens anumite porțiuni de teren în condiții de irigații, ajutați de unii localnici plătiți pentru lucru, sporindu-și astfel confortul material. Ca aspect esențial este scoasă în evidență activitatea Curții Regale, tânărul rege Mihai înconjurându-se de o seamă de consilieri, analizând cu luciditate și perseverență aspectele negative ale ocupației sovietice, căutând soluții, conturând o anumită atitudine pe care Palatul o are în vedere. Speranțele tuturor în rezolvarea problemelor românești de viitor se leagă de atitudinea politică a anglo-americanilor, insistându-se în acest sens pe lângă reprezentanții acreditați la București. Ce s-a realizat în acest domeniu, se știe că „Aliații ne-au pasat pentru un timp nelimitat după Cortina de Fier spre a nu mai porni război împotriva Aliatului rus ce a sacrificat mase enorme de oameni pentru victoria contra fascismului. Aliații occidentali și-au cruțat pe cât posibil oamenii, sacrificând cu larghețe bunuri materiale.

În această perioadă – septembrie 1944 – noiembrie 1946 – apar alte aspecte ale vieții de zi cu zi a celor ce s-au acoperit de glorie pe ambele fronturi, înfruntând moartea, nutrind o tendință unică spre o desfășurare a vieții cotidiene, căutând căi de a se lăsa pradă instinctului sexual, trăind o viață ce ieșea vizibil și accentuat din tiparul decent – moral din timpul războiului când ordinea și disciplina tronau în toate domeniile controlate și combătute de conducătorul statului.

Se observă vădite semne de depravare a unor elemente care nu mai țin cont de nicio morală. Promiscuitate și prostituție în unele familii din rândul celor de sus (cazul familiei generalului-consilier apropiat și apreciat al regelui precum și în alte straturi sociale). E un fel de depreciere morală ce frizează bunul simț românesc. Se observă practicarea sexului în grup cu aceeași persoană feminină. Eu însumi am aflat în mod indirect de un asemenea grup de tineri din Buzău – unde am locuit în această perioadă – care practicau acest sistem de orgii și prostituție, chiar dacă ei încă nu luaseră parte la război și nu cunoșteau mirosul prafului de pușcă sau forța de distrugere a gloanțelor și a obuzelor întrebuintate în uriașa confruntare – dezorganizare, griji, teamă, nesiguranță – toate la un loc. Absolut toate sectoarele vieții românești în acești doi ani cruciali sunt înfățișate cu acuratețe, cu seriozitate, dar și cu vădită îngrijorare privind viitorul României, autorul, Dinu Zarifopol, dovedindu-se un adevărat condeier al epocii înfățișate, ca demn succesor al lui Paul Zarifopol, prezență activă în presa românească din vremea lui Caragiale. Alegerile din 19 noiembrie 1946 nu sunt prezente în această carte, dar ele se subsumează tuturor aspectelor înfățișate magistral.

Cartea în sine, un volum substanțial (580 de pagini la 36 de rânduri), conține infinit mai multe aspecte decât cele semnalate de mine, urmând ca cei ce vor avea norocul că întâlnească această grandioasă frescă a societății românești să vadă și alte aspecte din uriașa radiografie pe care autorul a făcut-o pentru această scurtă perioadă din istoria poporului nostru – aflat la un moment de grav impas național.

Redăm mai jos cuvântul rostit, în cadrul manifestării organizate cu prilejul Zilei Naționale a Franței, de către coordonatoarea generală a „Dicționarului e Francofonie canadiană”, d-na prof. univ. dr. Corina Dimitriu-Panaiteșcu, bârlădeancă de obârșie și membră a „Academiei Bârlădene.”

O PERSPECTIVĂ ROMÂNEASCĂ ASUPRA FRANCOFONIEI CANADIENE

Sunt fericită să mă aflu la Bârlad pentru sărbătorirea Zilei Naționale a Franței și, cu această ocazie, să continuăm o activitate derulată împreună anul trecut, grație prezenței profesorului canadian Antoine Soare.

Marcam atunci deschiderea preocupărilor și interesului nostru pentru un spațiu, să-l numim ex-centric - al francofoniei, spațiul canadian, extrem de bogat în substanța și diversitatea sa și care permite, dacă nu chiar obligă, la o reconfortantă și benefică înprospătare a ideilor de proveniență, cel mai adesea, hexagonală. Trăim acum momentul fericit în care constatăm că eforturile și preocupările noastre au dat rod, un rod reprezentat de „DICȚIONARUL DE FRANCOFONIE CANADIANĂ” pe care am plăcerea să vi-l prezint. E o bucurie pentru mine să îl lansăm la „Academia Bârlădeană”, acum când de-abia a ieșit de sub tipar, mai întâi pentru că Bârladul este orașul meu de elecțiune și, în al doilea rând, pentru că aici se află colaboratoarea noastră, d-na profesoară Elena Popoiu, care s-a investit alături de noi în elaborarea Dicționarului. Mai mult decât atât, i-a antrenat în această lucrare pe fratele său, profesorul Sorin Popoiu, precum și pe colegul și prietenul său (și al meu) Alexandru Vlad, profesor la Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași, ca autori de articole incluse în acest dicționar.

Țin să-i mulțumesc, de asemenea, colegului nostru, prof. univ. Sorin Pârnu, specialist în literatura americană și în teoria literaturii, și cunoscut editor de dicționare, care a știut să-și depășească rezerva anglofonă și să dea o mână de ajutor francfoniei: a fost, cum ar spune Francis Ponge, „spiritul suscitator” al acestei întreprinderi, intervenind cu un sfat mereu avizat, din momentul construirii proiectului până la faza de corectură finală.

Rezultat al unui proiect de cercetare finanțat de CNCIS (Consiliul Național de Cercetare Științifică în Învățământul Superior), Dicționarul, primul de această factură în spațiul românesc, a fost motivat atât de ținte științifice și didactice, cât și de interesul tot mai pronunțat al românilor

față de Canada, interes având la bază rațiuni turistice sau de emigrare. Dicționarul se dorește a fi, deopotrivă, un instrument de lucru pentru studenții masteranzi în studii francofone, precum și o sursă de documentare pentru românii francofoni din România sau din Canada. El își propune să ofere unui public divers, ca nivel de educație și preocupări, o imagine cât mai completă a societății canadiene francofone, de la origini până în prezent și să îi stabilească locul și particularitățile în contextul unei civilizații multiculturale, de talia celei canadiene.

Formula adoptată este una enciclopedică, pluridisciplinară: este un dicționar de limbă conținând un corpus de 600 de acadianisme și quebecisme, dar și unul al personalităților aparținând cu precădere domeniului științelor umaniste și centrat pe istoria ideilor, a literaturii și a artelor; sunt incluși, de asemenea, „termeni specifici” desemnând realități definitorii pentru francofonia canadiană (aspecte geografice, evenimente istorice, curente de idei, fenomene lingvistice). Publicul va găsi astfel, printre altele, în dicționarul nostru prezentarea monografică a provinciilor canadiene, a populațiilor amerindiene (irochezii, huronii, atakamecii etc.), alături de cea a unor figuri marcante ale istoriei Noii Franțe: exploratorul Jacques Cartier, martirii iezuiți torturați de irochezi etc. Sunt aici prezente personalități de prim calibru ale literelor și artelor din Quebec: poetul național Emile Nelligan (un corespondent al românului Eminescu) care a sfârșit într-un azil de alienați, după numai șapte ani de activitate poetică; romanciera Gabrielle Roy (foarte apreciată în Franța), autoarea primului mare roman

al mediului urban și care a surprins în nuvelele sale binefacerele dar și inconvenientele contactului dintre civilizații (cea a albilor colonizatori și cea a inuiților-eschimoși); scriitoarea Anne Hébert, răsfățată, și ea, de premiile literare franceze, neîntrecută observatoare a sufletului omenesc, cu luminile și umbrele lui. Cititorul poate găsi, de asemenea, informații despre „Fiicele regelui”, orfane venite din Franța cu o zestre din partea regelui pentru ca în Canada să-și întemeieze o familie, scopul fiind popularea imensului teritoriu; despre Revoluția Pașnică („de catifea”) înfăptuită de intelectualii din Quebecul anilor 60, care a avut ca rezultat reforme liberale, anticlericale, ducând la modernizarea țării; despre Le Grand Dérangement („Marea Răscolire”), drama deportării acadienilor în timpul cuceririi țării de către englezi. Am inclus în Dicționar și pe reprezentanții diasporei române din Canada, unii dintre ei personalități recunoscute.

În ceea ce-i privește pe autorii articolelor, o primă categorie este formată din cei patru membri ai echipei de cercetare, profesori universitari la Catedra de Limba franceză de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, care sunt și coordonatorii lucrării; o a doua categorie grupează douăzeci și cinci de colaboratori externi, între care cadre universitare sau pre-universitare, doctoranzi, studenți masteranzi, cercetători (din București, Cluj, Sibiu, Brașov, Pitești, Bârlad, Vaslui); printre aceștia se numără două doctorande de la Montreal (Adina Ruiu, bârlădeancă de origine, și Suzanne Gousse), precum și o doctorandă din Chișinău (Cristina Robu). Lucrul într-o echipă atât de numeroasă nu a fost lipsit de dificultăți; important este că am reușit să ne armonizăm stilurile, dominantele sau subiectivitățile în folosul unei întreprinderi care s-a materializat în cele aproape o mie de pagini ale lucrării.

Sperăm din toată inima ca Dicționarul nostru să fie în beneficiul real al unui număr cât mai mare de cititori!

Corina DIMITRIU-PANAITEȘCU

Teodor OANĂ

Învățământ la mare distanță

Doamna Felicia a fost colegă de liceu cu nevastă-mea. Din când în când mai vorbesc la telefon de una, de alta, dar de la o vreme constat că s-au înmulțit convorbirile. Asta n-ar fi nimic, din contră, e bine ca legăturile spirituale, atâtea câte mai există, să se mențină. În afara rudelor, a vecinilor de palier sau de pe scara blocului, e bine să mai fie cineva cu care să schimbi o vorbă.

Zilele trecute, doamna Felicia a sunat din nou. A răspuns nevastă-mea care, ca în atâtea rânduri, a rugat-o să ne facă o vizită. „Mâine pot să trec pe la tine?” a întrebat-o doamna Felicia. Sigur că răspunsul a fost afirmativ și au fixat ora.

Într-adevăr, ieri după-amiază pe la cinci doamna Felicia a sunat la ușă. Revedere cu plăcere, pupături și tot felul de complimente. Ne așezăm, discutăm banalități, cum e vremea, ce se mai aude și tot din astea. Apoi vine vorba de copii. Așa aflu că Nuțică, băiatul doamnei Felicia, este student în anul al doilea la Facultatea de Litere a unei universități particulare din București, care are o filială și în orașul nostru.

- Există această filială la noi? Întreb eu mirat la culme. N-am auzit de așa ceva.

- Este, cum să nu fie? vine răspunsul doamnei Felicia, care seamănă mai mult a reproș. Știți unde a fost mai demult magazinul de chimicale de lângă parc? Ei, acolo funcționează.

Doamna Felicia ne pune în temă cu sistemul de funcționare a facultății.

- O cameră este ocupată de secretariat, iar în altă cameră, mai mare, sunt calculatoarele. Studentul nu face altceva în sesiune decât să se așeze la calculator, să citească cele douăzeci de întrebări pe care i le fixează calculatorul și să bifeze răspunsul corect din cele trei, patru sau cinci variante care figurează la fiecare întrebare. E sistem grilă. Așa se procedează. Am auzit că sistemul acesta de învățământ e generalizat în toată Europa.

- Bănuiesc că la baza sistemului stă pregătirea temeinică în particular a studentului. Întrebările pot fi cu capcane..., zic eu, minunându-mă la culme.

- Cum să nu, intervine doamna Felicia. Au bibliografie de parcurs, dar ce nu au... Nuțică a terminat anul întâi cu note foarte bune.

- Ziceți că are limba engleză ca specialitate secundară?

- Da, dar se descurcă bine băiatul, spune doamna Felicia foarte sigură pe sine.

Casa-i fac pe plac, zic:

- Mă bucur. Înseamnă că și-a luat munca în serios. (Mă întreb cum va fi verificat de calculator la pronunțarea în limba engleză.) Acum și la învățământul de zi sunt probleme cu frecvența, cu pregătirea seminariilor, cu cititul, pentru că e mult de citit.

- Așa e, iar cartea e grea. Dacă vrei, vă pot da întrebările la Istoria literaturii române și la Limba română literară. Asta ca să vă faceți o idee.

- Cum să nu. Chiar sunt curios.

Doamna Felicia scoate din geantă un dosar cu întrebările și propunerile de răspuns, care stau la dispoziția tuturor studenților. Distinsa doamnă îmi zâmbeste cu multă drăgălășenie.

- Îndrăznesc mult dacă vă rog să încercuiți răspunsul corect?

- Nu, deloc. Îmi face plăcere.

- Vai, sunteți așa de drăguț. O să trec peste o săptămână, e bine?

- E suficient timp.

Nevastă-mea aduce cafeaua. Doamna Felicia adulmecă mirosul de cafea și întreabă:

- Dar ce cafea e asta, dragă, că parcă nu e din comerț de la noi?

- E cumpărată de vizavi.

Vizita nu mai durează mult, doamna Felicia se scuză că trebuie să-i pregătească ceva lui Nuțică și își ia rămas bun. Rămâne înțelegerea pentru săptămâna viitoare.

Ard de nerăbdare să-mi arunc ochii peste câteva întrebări din grila de examen la cele două obiecte de învățământ. Încep cu Istoria literaturii române.

Citesc: „Romanul *Ion* este o monografie a satului: 1. ardelean, 2. muntean, 3. a mediului citadin”; „Romanul *Pădurea spânzuraților* este: 1. roman istoric, 2. roman social, 3. roman psihologic”; „Personajul principal din *Bietul Ioanide* este: 1. medic, 2. arhitect, 3. scriitor”; „Care este zona de inspirație a romanelor istorice la Sadoveanu: 1. realitatea citadină, 2. biografia autorului, 3. istoria”; „Romanul *Răscoala* este: 1. roman de dragoste, 2. roman psihologic, 3. roman fantastic, 4. roman social” etc. În testul grilă la Limba română literară, la un număr de 80 de întrebări se răspunde cu DA sau NU, ca în exemplele: „Limba noastră naturală este limba română”; „Până în secolul al XVI-

lea, nu avem documente scrise”; „Coresi a tipărit la Brașov și Târgoviște” etc.

Nu știu ce să cred. Întrebările au un ridicat grad de dificultate, urmărind să surprindă capacitatea studentului de a se strecura prin hățișurile răspunsurilor posibile în vederea sintetizării, probabil, în câteva fraze a complexității actului creator de literatură beletristică. Doamna Felicia poate fi sigură că Nuțică nu se va mulțumi cu o singură diplomă de licență. Șansele sunt imense. Nuțică n-ar fi nici primul, nici ultimul care să obțină câteva diplome de licență în trei-patru ani. Și tot atâtea masterate.

Petruș ANDREI

Cântec de toamnă

Toamna asta ca niciuna
Se anunță-a fi mai lungă
Primenind în ceruri luna
Până-n suflete s-ajungă.

Toamna asta aurie
Se anunță a fi mai caldă
Că, în fotă și în ie,
Pești de aur în râu scaldă.

Toamna asta-atât de blândă
Se anunță a fi frumoasă
Ca o dragoste plâpândă
Sub o salcie pletoasă.

Într-o dulce armonie
Toamna vine în Cetate
Cu un vâl de poezie
Peste-a lumii răutate.

Și-i păcat acum să suferi
Și-mpotriva firii-i parcă
Doar un lac cu galbeni nuferi
Mai cutremură o barcă.

Toamna asta capricioasă
Se anunță a fi mai bună
Cât adună lumea-n casă
Și poezii dimpreună.

Toamna asta precupeață
Cu arome ne îmbie
Îndulcind cu dor de viață
Un crâmpei de veșnicie.

Și prind glas de-argint poezii
Că e toamnă cu dulceață
Să dea poezie vieții
Iară poeziei viață.

Emil NEAGU

N. Stoie „Poeziile criticilor mei”

Este tot mai evidentă o resurrecție a antologiei. Se publică antologii de autor, antologii de grup sau chiar antologii de grupare literară cum este antologia *Echinox*, recent apărută la Cluj.

Atrage atenția prin întocmirea ei antologia N. Stoie „Poezia criticilor mei” – Editura Gens Latina – Alba Iulia, 2011.

Prezența în antologii a lui N. Stoie datează din 1976. Sînt antologii în limba română dar și în germană, engleză sau maghiară.

N. Stoie este el însuși un editor de antologii dacă ar fi să ne referim la volumul tematic „Brașovul în 101 poezii” din 2008 apărut și în limba maghiară.

„Poeziile criticilor mei” este o antologie specială prin motivație.

Apare în momentul în care poetul a împlinit o anumită vîrstă și simte nevoia unei treceri în revistă a activității sale.

Faptul că N. Manolescu, „o autoritate critică unanim recunoscută” nu îl menționează în „Istoria critică a literaturii române” – Pitești – Ed. Paralela 45 – 2008 iar Marian Popa îi pune sub semnul întrebării „însăși vocația” îl determină pe N. Stoie să-și recitească cele peste 12 volume publicate în timp dar prin prisma „opinie critice favorabile”.

Această observație explică și titlul antologiei care cuprinde doar 24 de poeme.

Poetul precizează că poemele selectate nu respectă ordinea cronologică a publicării lor iar cele din vol. „Pastelurile de la Ocna Sibiului” nici nu au fost luate în considerare deși au fost aproape unanim apreciate ca eveniment literar.

Despre opera lui N. Stoie au scris în periodice sau cărți personalități consacrate: Laurențiu Ulici, Cornel Regman, Voicu Bugariu, Cornel Ungureanu, Doru Munteanu sau Andrei Cordescu etc.

Au fost opinii favorabile cu excepția editorului celor 60 de pasteluri care într-o „Notă...” le consideră creații de interes local.

Recenta antologie se deschide cu poezia „Sisif” din vol. „Veacul de aur” – Dacia – 1984 pe care Laurențiu Ulici în „Literatura română contemporană” o consideră „cel mai bun text scris de N. Stoie”.

Acestuia i se pot adăuga poeme memorabile ca „Rășinari”, „Cireșul sălbatic”, „Mureșan”, „Ciini vagabonzi”, „Harpha noptii” etc.

O discuție aparte ar necesita cele 14 poeme din ciclul „Manuscrisele de la casa noastră” și „P. S. / Înfloritul măceș”/, fiecare dintre ele fiind purtătorul unui mister care se cere dezvăluit sau, dimpotrivă, mai mult adîncit.

N. Stoie poate fi definit (prin majoritatea poemelor sale de maturitate) un poet teluric fără spaime la care natura apare duioasă sau aspră în ordinea ei firească.

Dintre criticii semnalati de N. Stoie, Simion Bărbulescu și Florin Șindrilaru îl definesc exact în particular și în ansamblul operei sale.

Iată, S. Bărbulescu în „România literară” – 1985 referindu-se la „Manuscrisele de la casa noastră” spune: „... poetul conturează imaginea unui univers rural fantastic, invadat de o vegetație opulentă, cu o faună mișunînd de șopîrle galbene, de paianjeni și vrăbii, un univers pauper peste care a trecut vîrful a două războaie...”

În aceeași percepție a unui univers rural îl așează pe N. Stoie, Florin Șindrilaru în „Antologia poeziei românești culte” – 1998: „Frunza de ștevie, măcăleandru, broasca rîioasă, hudîța, dealul... creează un topos panaceic în care secunda încetinește”.

Emană din versurile lui N. Stoie arome din sfera vegetalului, de vechi cuvinte și de idei trecute prin

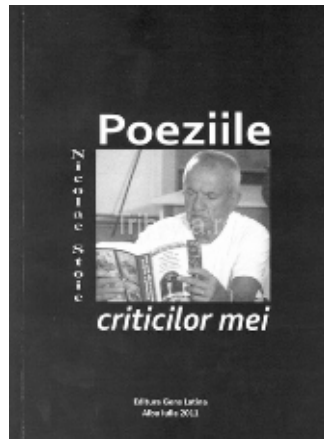
filtrul unei sensibilități mature.

Ne întrebăm atunci unde sînt „semnele bătrîneții” evocate în prefață?

La vîrsta împlinirii N. Stoie ar trebui să se întrebe: „De ce aș fi trist?”

Pentru cititorul de poezia mai puțin avizat, util mi se pare interviul cu N. Stoie, consemnat de Maria Vaida (publicat în „Gînd Românesc” – nr. 4/ 16 dec. 2009) pe care autorul a avut inspirația să-l adauge antologiei.

Feldioara – mai - 2011

Blues I

Soției mele, Ana

Spune-mi,
vrei să-mi fii
tovarășul de joacă?
Vrei să ne jucăm de-a focul
și de-a șerpilor?
De-a ura
și iubirea?
Cu inima curată,
vrei să hoinărim prin lunci,
bolnavi?
Să-nfiorăm
tăcerile din Carul Mare
târându-ne
prin iarba albă a luminii?
Spune-mi,
vrei să ne jucăm?
Vrei să ne jucăm
de-a viața și de-a moartea?

Umbra

Să vezi
cum umbra-ți scade mereu,
și,
tot mai mult
te bântuie-n somn
și-n trezie
amintiri
deja osificate...
Să simți,
că tot mai mult
ești
frate cu Peter Schlemil,
e,
ca și cum
ți-ai tăia trunchiul
și ți-ai număra cercurile,
tot mai puține,
ca umbra.

Ca răuri ascunse...

Ce sunt și nopțile acestea
cu visuri fugite
aiurea din noi
ca răuri ascunse-n Sahara?
Deasupra lor,
coșmarul oazei
ce-ți scapă mereu.
Și tu,
NEVOLNIC
alergi, tot alergi
spre un țăr
niciodată atins,
mereu,
doar un vis.

Ion POPESCU-SIRETEANU

Sculptorul VASILE CONDURACHE

Am cunoscut oameni sortiți să rămână la sapă și la coarnele plugului, dar care, printr-un efort de neimaginat, și-au răscroit destinul, devenind mari personalități artistice, scriitoricești sau științifice.

Unul dintre aceștia a fost sculptorul Vasile Condurache.

S-a născut la 1 august 1919, în satul Costești, județul Vaslui, în familia unor țărani nevoiași, părinți a cinci copii.

Începe școala în satul natal în 1926. În 1930, când termină școala primară, a rămas orfan de tată, fost luptător în Primul Război Mondial. Timp de cinci ani își ajută mama și frații la muncile agricole, lucrează și cu ziua la oameni mai înstăriți, la grădinăria satului, la pădure; a fost și ucenic la un cizmar, de unde a fugit, fiind rău tratat de patron.

În noiembrie 1935, când aproape nu mai știa să scrie și să citească, mama îl convinge să se înscrie la liceu. Locuiește într-un orfelinat și face două clase într-un an. Își continuă școala și, în 1937, obține o bursă la *Liceul Internat* din Iași; locuiește în internatul școlii și ia masa la cantină.

Înzestrat cu darul modelării lutului, în 1938 este admis la Academia de Arte Frumoase din Iași, având obligația ca în paralel să facă și cursul superior de liceu. Termină în 1943 Academia, secția sculptură, la clasa profesorului Ion Irimescu. În același an și-a dat și bacalaureatul la *Liceul Național* din Iași. A urmat Seminarul Pedagogic Universitar în ultimii doi ani de Academie, la absolvirea căruia a fost recomandat Ministerului

Culturii ca cel mai bun absolvent, recomandare consemnată în ziarul „Evenimentul” din Iași (24 august 1943). Tot în 1943 dă admitere la Facultatea de Medicină din Iași și la Facultatea de Litere și Filosofie. Reușind la amândouă, a optat pentru prima, din dorința de a studia anatomia artistică. Cu o întrerupere în timpul evacuării din 1944-1945, reia studiile medicale, pe care le întrerupe definitiv în 1946, după absolvirea anului al III-lea.

Lucrează o vreme ca profesor suplinitor, iar de la 1 septembrie 1948 a fost numit profesor titular la *Liceul de Băieți* din Rădăuți, unde a stat până în 1952, când a fost transferat la *Liceul de Artă* din Iași, ca profesor de sculptură și anatomie artistică.

După opt ani, la înființarea Facultății de Arte Plastice la Institutul Pedagogic din Iași, în 1960, este transferat la această instituție de învățământ, avându-se în vedere calitățile artistice deosebite. Și aici a predat Sculptura și Anatomia artistică. A fost mulți ani șef de catedră și, o vreme, decan al Facultății de Arte Plastice, Muzică și Educație Fizică.

În 1978, la înființarea Conservatorului *G. Enescu* din Iași, a fost transferat împreună cu toată Facultatea de la Institutul Pedagogic. Predă și aici Sculptura și Anatomia artistică. Urcând

treaptă cu treaptă, în 1981 devine profesor universitar titular.

Fiind considerat un mare specialist, a fost invitat la Academia de Arte din Cluj, unde a ținut lecții de Anatomie artistică. A publicat în 1974 un **Curs practic de anatomie artistică**, lucrare bine apreciată.

În afara activității didactice, profesorul Vasile Condurache a desfășurat o impresionantă muncă de creație artistică, mărturie stând expozițiile la care a participat și lucrările achiziționate de numeroase muzee și colecții particulare.

A debutat la Făget, județul Timiș, în 1944. Sculptorul Vasile Condurache a avut succese deosebite cu multe dintre lucrările sale, dar lucrarea cea mai apropiată sufletește i-a rămas portretul intitulat **Mama** (1961). L-au preocupat în mod deosebit două teme, cea a **maternității** și a **mâinii**. Într-un interviu publicat în revista „Cronica” de la Iași (14 august 1987), semnat de scriitorul Vasile Filip, artistul realizează, despre mână, un adevărat poem,

din care reținem un scurt pasaj: „Mâna este oglinda vieții lăuntrice a omului, a stării lui psihice, biofizilogice și fizice, a echilibrului său spiritual. Pe de altă parte, mâna omului exprimă cel mai complet, mai cuprinzător, mai sincer și chiar mai profund stările lui sufletești”.

La propunerea profesorului Ion Popescu-Sireteanu, siretean de baștină, în acord cu autoritățile, maestrul Vasile Condurache a fost invitat să împodobească orașul cu câteva opere ale sale. Astfel s-au născut, în perioada 1993-1998, mai întâi, bustul domnitorului *Lațcu Vodă*, apoi

bustul cărturarului-etnograf *Simeon Florea Marian*, alte opt busturi de voievozi și scriitori și *Monumentul Unirii*, toate așezate în zona centrală a orașului. În acest fel, Vasile Condurache și-a legat numele, pentru totdeauna, de orașul Siret, care l-a primit și l-a considerat un adevărat fiu al său.

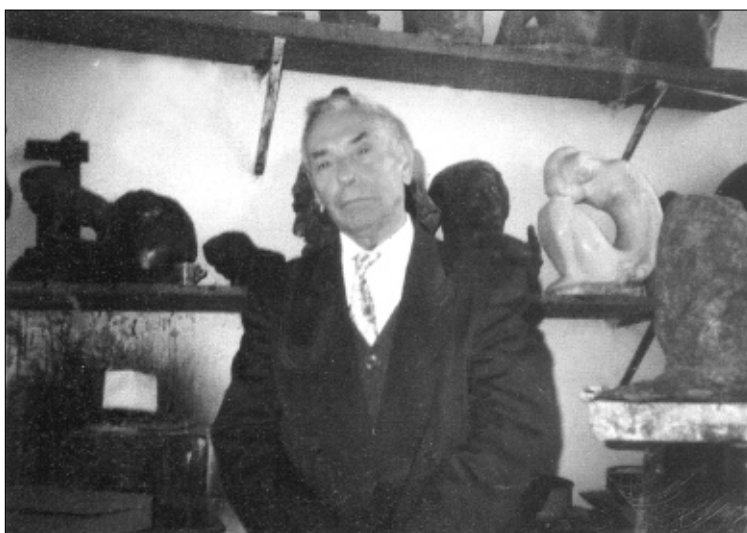
A încetat din viață la vârsta de aproape optzeci de ani.

Omul a dispărut, dar opera sa rămâne ca mărturie a eforturilor artistice și a talentului acestui puternic și original artist, fiu de țărani, legat de Bucovina prin activitatea de la Rădăuți și prin lucrările artistice de la Siret.

Despre opera sa au scris Petru Comarnescu, Vasile Drăguț, George Popa, Ion Frunzetti, Aurel Leon, Claudiu Paradais, Dan Grigorescu, Radu Negru și alții.

Profesorul Vasile Condurache a fost *cetățean de onoare* al orașului Siret și și-a onorat pe deplin această calitate. El rămâne unul dintre cei mai reprezentativi artiști plastici din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

În Muzeul din Siret creațiile artistice donate de maestrul Condurache se află permanent expuse vederii vizitatorilor.

Sculptorul Vasile Condurache (1919-1999), fost profesor la Academia de Artă din Iași.

Petruș ANDREI

IPOTEȘTI – Mecca spiritualității românești

„Timpul mort și-ntinde trupul
Și devine veșnicie” (Mihai Eminescu)

Cu sufletele îmbrăcate în haine de sărbătoare, în zilele de 15 -16 iunie 2011, am pășit cu venerație și cu evlavie în templul de la IPOTEȘTI, loc sfânt de reculegere și pomenire, de meditație și rugăciune, loc devenit o adevărată Mecca a spiritualității românești.

Oboseala lungului drum de la Puiesti la Ipotești, ne piere ca prin farmec și, după ce ne cazăm la pensiunea „Floarea albastră” din incinta „Memorialului”, ne pregătim pentru festivitatea anunțată în program.

Ne amintim de perioada studenției, când pășeam la fel de sfinși ca acum și ne fotografiam în fața casei celui mai mare poet român din toate timpurile, Mihai Eminescu, unul dintre cei mai mari poeți ai lumii; geniul eminescian reprezintă cea mai înaltă culme a poeziei, a simțirii și a gândirii românești. Admirăm noile construcții, apreciind efortul și dragostea intelectualilor înzestrați care slujesc neîncetat, cu devoțiune, cultul eminescian. Regretăm că nu am venit cu o zi mai devreme ca să asistăm la toate manifestările dedicate comemorării genialului poet. Ne luăm rămas-bun de la domniile lor care se grăbesc să ajungă la Botoșani și ne îndreptăm spre Biblioteca Națională „Mihai Eminescu”, în amfiteatrul căreia scriitorul Marin Toma va decerna premiile Festivalului „Dor de dor”.

Îl revedem cu emoție și cu bucurie pe Marin Toma, acum cu barbă de patriarh, însoțit de delicata doamnă Doina Săbădeanu, mereu atentă, ocrotitoare, omniprezentă.

După bucuria revederii, urmează o alta, aceea a premierii. Laureții, cu glasurile gătuite de emoție rostesc scurte alocuțiuni de grație față de gazdele noastre. Maria Cassian este realizatoarea unei extrem de interesante expoziții intitulată „Clipa ce ni s-a dat – EMINESCU – Reflexii ale teofaniei” și autoarea excepționalului eseu „Emblema christică a poemului eminescian *Rugăciunea unui dac*. Decriptare teologică-spirituală”.

Cei premiați adresează cuvinte de mulțumire și scriitorului Marin Toma, un neobosit factotum al acestei întreprinderi deloc ușoare. Eu recit poezia „Asistență” din volumul care, în prima jumătate, versifică o parte din comoara inestimabilă a scrisorilor dintre cei doi mari îndrăgostiți, Eminescu și Veronica Micle, iar în a doua jumătate exprimă iubirea și admirația față de inegalabilul poet, pe care de-o viață am încercat, de la catedră, să le transmit zecilor de generații de liceeni.

Asistență

Predam la clasă EMINESCU –
Festiv de fiecare dată –
Când, nescontat, cu tot firescu'
În cadrul ușii El s-arată.

Ne ridicarăm în picioare,
Elevi, profesor, toți de-odată,
Și ne-ntrebam: E-aievea, oare,
Făptura asta minunată?

El ne-a privit cu bunățate,
Sclipeau, prin aer, parcă focuri
Și, cu destulă greutate,
Ne-am așezat cu toți la locuri.

Când a-nceput să ne vorbească,
Îl ascultarăm în tăcere
Iar vocea lui dumnezeiască
Ne picura în suflet miere.

Ne-a spus despre copilărie,
De moș Miron și de prisacă
Și de-o pădure brumărie
Și toată viața lui săracă.

Și-a recitat și „Doina” plânsă
De Nistru-ntreg și toată Tisa,
El n-a plâns niciodată însă
De multe-multe plânsu-ni-s-a.

Și-a recitat și „Floare-albastră”,
„Luceafărul” și „Revedere”,
Tot timpul-acesta clasa noastră
Îl ascultase în tăcere.

Cu toții parcă-n transă furăm,
Cât a vrut el să ne vorbească,
Îl ascultarăm și-l văzurăm
Și l-am lăsat să ne uimească.

Plecă tot astfel cum venise,
În suflet flori de tei se lasă
Da-n mână c-un mănunchi de vise
Îl așteptăm din nou în clasă.

Și va veni fără-ndoială,
Vorbindu-ne la fiecare
Și-l vom privi-n ochi cu sfială
Cum am păși înspre altare.

Citindu-i rimele divine,
Oricui vom spune cu iubire:
„Deschide-ți sufletul, creștine,
Ca să primești dumnezeire”.

După festivitatea de premiere, ne fotografiam: Marin Toma, Doina Săbădeanu,

Emilia Țuțuianu, Marilena și George Toxin,
Livia și Petruș Andrei, Dorel Mihai, Cristina
Bildiu....

Petrecem apoi o seară sub teii înfloriți,
vegheți de razele Luceafărului și încălziți la
flacăra geniului său. Ne despărțim a doua zi
de prietenii bistrițeni Marilena și George
Toxin și de Doina Săbădeanu și Marin Toma,
iar noi mai rămânem să vedem lacul lui
Eminescu. Mai întâi însă dăruim Bibliotecii
Naționale de poezie „Mihai Eminescu”, prin
doamna Ana Florescu, muzeograf, câteva
numere din revista „Visătorii”, cartea de
debut a poetei Oana Andrei Pavăl din
Toronto-Canada „Sărutul curcubeului”, două
eseuri: „Mihai Eminescu – Eterna fascinație”
și „Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit” și
volumele de versuri: „Mierea din trestii de
cuvânt” (2005), „Poeme târzii”(2006) și
„Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu
iubit”(2002).

Cu promisiunea că vom veni dacă vom fi
invitați, ne despărțim de doamna Ana
Florescu și ne îndreptăm, în sfârșit, spre lac,
dar salutăm mai întâi pe criticul Alexandru
Dobrescu însoțit de fiică și soție.

Drumul spre lac este prin Cătămărești
Vale și prin pitoreasca și răcoroasa pădure,
apoi, urcând câteva trepte, ajungem la lac
rostind amândoi într-un glas:

„Iată lacul. Luna plină
Poleindu-l, îl străbate;
El, aprins de-a ei lumină,
Simte-a lui singurătate”.

și

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă”

Vom reveni la Ipotești, dacă bunul
Dumzeu ne va îngădui pentru a ne
împărtăși întru Eminescu și a lua Lumină din
Lumină.

Petruța CHIRIAC

Apropo de... străzile acestea

Cobor în liniște dealul, care își mai adaugă zilnic câte o cruce și las, pe una dintre aleile cimitirului, o fostă colegă îndoliată.

Pe lângă ea trecuse un alt tânăr și le surprinsesem, în grabă relatările ocazionale, cu fragmente din mesajul nostru general: „stă până târziu la capul părinților bolnavi, e greu, mai are ore”...

Și mi-l amintesc. Este cel care mă abordase și pe mine la una dintre sărbătorile școlii lor de pe deal, Școala Nr. 10 „Emil Palade”: „Vă citesc articolele, doamnă, dar de fapt le citesc mai mult pe ale domnului profesor N”, îmi amintesc, coborând alert.

Profesorul de istorie! Se odihnește acum acolo, unde oamenii cimitirului, sub soarele cald de amiază, cosesc iarba de pe aleile cu morminte și albele cruci.

Un film cu multe povestiri despre viața Elei, Giei sau Danei ar putea să mi se strecoare sub condeiul lăsat pe masă în zorii zilei...dar mi-o notez numai pe cea de azi...

În timp ce revăd traseul, centru, stadion, Grădină, nu pot să trec de vilele noi, cu acoperișuri viu colorate: roșu ori albastru, mollul din stația terminus din fața parcului, spre direcția Nord a vechiului burg, fără a medita: „Treci pe lângă ele, în viteza autobuzului și realizezi că numai trecând pe lângă vreo biserică, pe strada mare, instinctiv, îți vine să faci semnul crucii...Desigur, pe post de comunicare modernă, deoarece timpul nu ți-ar permite să răspunzi vreunui afiș de pe panourile stradale cu anunțuri diverse: un vernisaj la Muzeul Guguianu, Concert la Galeriile de artă, pe 20 ale lunii etc...Tot pe același traseu, clipa îți poate oferi, din nou, și observația unui matur, făcută celui tânăr, atenționându-l cum să urce „tabu-uri” de cândva, ușor desființate azi de imaginea primei camere de luat vederi a

vreunei televiziuni sau a celei din autocar.

Și cobori. Ajungi acasă și privești la stiloul norocit, gândindu-te: „Vei lăsa totul pentru „Jurnal?” Nu. Și ridic stiloul ca și când i-aș scrie unei vechi prietene: „Treceam ieri, de Podul Verde, urcând pe același traseu să merg să aprind o lumânare...”

În mașina destul de aglomerată, comod, pe a doua bancă a autovehiculului autohton, un domn și încă unul de lângă el, și acesta, amarnic de neîngrijit, cu hainele ponosite, ce credeți că spune? O bârfeau pe vecina.

- Nu, domnule, cine?...vecina?

- A! Nu!

Și tot reluându-i întrebarea din gură, înțeleg că vecina de pe deal e învățătoare și e necăjit tare pe ea. Celălalt continuă să-i facă observație picului de lângă el și numai deodată auzim și năduful celui afumat, trezit brusc din filozofia amețelii:

- A, nu? Eu o respect, domnule, dar nu e de teapa noastră!

Îl împinge pe neascultătorul pici, martor al discuției și se așază comod, cu burta proeminentă, mai în față... Trebuie să cobor. Dar coboară mai întâi picul.

...Păi bine, domnule Vlahuță, pe-aici ți-ai purtat mata pașii, odinioară? Pe străzile acestea, pe unde calc eu acum?

Trec de casa Armatei, cu centrul luminat și observ cum zeci de autoturisme odihnesc în fața ei. Tăcute. Eu pot prefera să urc și să cobor dealul pe drumul îngust, din ce în ce mai îngust. Dar simt sub talpa mea pământul curat de-atunci când tinerii din anul ... unei cotituri nu știau că te voi întreba chiar eu astăzi...

Dar picul care o luase atât de repede înaintea mea?”

Imagini, texte și contexte

Privim în jur și nu știm dacă ne însingurăm sau luptăm cu ceva. Suntem contemporani cu timpul care încă nu uită. Și totuși...

Oricum te simți atras de șuvoiul acaparant și tu ești nevoit să-i respecti urbei noile reguli de civilizație.

Mă îndrept spre școala cu un monument nou, de pe deal, în autocarul ce înaintează grăbit pe strada principală. Înfruntăm înălțimea firmelor noi, ridicate pe verticală. Ne instruiem? Le respectăm. Unora nu le mai citești textul, privești numai imaginea. Pare mai înaltă decât persoana în mărimea ei naturală. Poți să le înțelegi chiar și risipa. Dar nu acesta e motivul pentru care meditez la ora aceasta, când, ah! Iarăși semaforul! Și tu te grăbești în noul tău ritm.

Apropo de civilizație și de imensele reclame ale urbei...Îmi rămăsese în minte, imediat ce părăsisem redacția, cuvintele unei sintagme, trimisă în zbor pe deasupra tuturor de un comentariu televizat: „învățământ mediocru”. Măi, să fie! Dar scăpasem deja, din ochi, potopul aglomerației și al reclamelor...

- Unde cobori, domnule, la liceu? Aud o voce, revenindu-mi din starea de contemplație a infrastructurii stradale, la ora aceasta...

- Nu, domnule, eu am terminat liceul, îi replică, într-un subtext sugubă, interlocutorul.

Dar n-am ajuns încă la stația terminus din dealul cu

pricina, îmi spun, suntem doar pe parcursul traseului și iată cum interesul convorbirilor se mută pe arbitrajul meciului de la ora 12.

Absolventul matur, care încă nu coborâse și pe figura căruia nu-i puteai bănuia informația despre sintagma respectivă, venea, într-o formă sigură, de la strungul modern al fabricii. E de părere că arbitrajul va fi un om corect.

- Corect, necorect, dar să câștigăm noi, este de părere celălaltce-i ocupase locul celui plecat.

Deci ce parcurgem noi astăzi e un alt drum? gândesc eu. În timp ce urcăm dealul, firmele cu obiecte luxoase, aflate la fiecare sută de metri pe frontispiciul noilor vile, rămân în urmă.

Și sintagma nouă „învățământ mediocru”? Nu, nu-mi dădea pace.

Este vară și în chioșcul renovat din Grădina Publică de la marginea orașului florile își oglindeau probabil, tăcute, capetele colorate, în fântânile noi. Mai respiră și ele, ar spune cineva. Da, în texte și contexte, îmi spun eu, amintindu-mi de biata sintagma.

Ce transferă ea oare, în măreția spiritului nostru de transparentă, gândeam în fața școlii, citându-i aprig vorba tânărului care se străduise să ocupe locul celui plecat: „corect, incorect, dar să câștigăm noi.”

George IRAVA

Minuturi

Căutarea este semnul îngrijorării omului aflat în fața necunoașterii universului în care și care l-a născut. Ea are un caracter legic se manifestă ca o străduință experimentală a omului în ocrotirea și justificarea propriei identități ființatoare. Cine renunță la căutare, renunță la propria identitate. Numai cine are identitate, are și încredere în sine. Identitatea e rezultanta calităților native și formatoare. Fructificarea acestor calități se realizează în cadrul căutării. Încrederea în propria identitate și în fructificarea calităților acesteia (native și educativ-formatoare) se metamorfozează, tot în cadrul căutării, în taină producătoare de mit – văzut din afară, și de adevăr istoric – văzut din interiorul gândirii omului.

Există două feluri de adevăr: Adevăr convențional și Adevăr absolut. Cel convențional e al unui individ sau grup de indivizi și este mărginit de spațiu, de timp, de domeniul la care se referă etc. Adevărul convențional are caracter istoric. Adevărul absolut nu poate fi mărginit de nimic și e valabil pentru toți și toate, pretutindeni și pentru totdeauna. Adevărul absolut are un caracter universal. Omul își construiește singur, prin căutare, adevărul istoric pe care tot el îl neagă pentru a găsi un alt adevăr istoric. Adevărul absolut se află în afara omului și se dăruie acestuia în procesul căutării și realizării cunoașterii și recunoașterii sale ca lege universală.

Eliberarea din adevărul convențional cu un caracter istoric are două sensuri: unul negativ – când se renunță la căutare și la identitate – și altul progresiv care, prin căutare și cunoaștere de sine se ajunge la un adevăr generalizator, de tranziție, un fel de anticameră a adevărului absolut, unde particularul și universalul formează o unitate pe cât de înfricoșătoare, pe atât de liniștitoare și cumpănitoare, unitate care pune omul în contact cu adevărul absolut care se autodăruiește numai celui care își sacrifică identitatea particulară în folosul identității universale. În clipa în care adevărul absolut te contactează, ți se confirmă și dimensiunea și calitatea de cetățean al Universului, un bol de nisip rătăcit într-un icăr de timp imposibil de stins cu o râsuflare afectivă. Un bol de nisip în reflectarea căruia se rostogolește infinitul ca existență devoratoare și, totodată, devorată.

Nu există viață în general. Viața e numai acolo unde există indivizi cu particularități ființatoare proprii, dintre care cea mai importantă pentru legitimarea vieții este căutarea experimentală. De aceea, omul nu este doar interpretul propriei sale realități, ci în primul rând este realitatea propriei căutări experimentale care poate fi, întâmplător, și un eșec, dar întotdeauna cu un final câștigător. Circumspecția sa și, mai ales, ezitarea în căutarea experimentală, îndepărtează și, uneori, anulează scopul.

Oricare om are datoria față de sine de a se instrui prin căutare și cunoaștere, din mai multe zone ale realității spirituale și materiale, pentru a se descoperi, prin selectare, dintr-o multitudine de eventualități, pentru a se putea identifica într-o circumscriere a propriilor posibilități și, cu sprijinul grupului social din care face parte, în scopul unui sens propriu, decident pentru propria existență.

Întreaga existență umană e consolidată pe spiritul universal a cărui mobilitate e în strânsă legătură cu manifestările fiecărui individ. Toate întâmplările și evenimentele, fie ele de mai mică ori mai mare importanță pentru viață, generează, la rândul lor, alte întâmplări și evenimente care nasc manifestări spirituale eterogene ce produc efecte stranii asupra individului, efecte care nu pot fi evitate de nimeni.

Este, oare, conceput spiritul omului, în a găsi justificări pentru tot ce se întâmplă cu el, în el și dincolo de el? Sau este înspăimântat de ideea că justificările nu sunt născute din fapte, ci din ceea ce se află dincolo de fapte și evenimente. Oare nu frica de a nu el generatorul justificărilor, de a nu fi el în stare să identifice și să distingă ce e bine și ce e rău pentru el, îl împinge să caute justificări.

P. 1981.

Y. 1981. 1. 1. 1.

Beri: veniți meu legat în largi, teorică,
De lăntă stăruind, ca feada unei căgi,
Cu albele-i prăpăstii și copcane
Și munte optomani, tot-e l'ntelegi!

E drept, eram încă când ochii mei văzura
Aurora unui ^{scandinav} scandinav,
Ești însă: ritm, rigoare și măsură
Și unei Franzi dulci cău e solar.

Incet în noaptea, calma linie
Incet se prind flomul sunet, nău,
Prinrea yoa se delaga gradărit
și corpul tău în noaptea, sub ~~noaptea~~

Ena linaa auti optomane!
Cu-ata gântăti are ai ~~buca~~ buca,
Cu gântăti și cu care pace
Cu codicodăna de "famea dănaa"

Din gântăti păsă, hărăsi, escogul,
Merola al lapădăni, cu sunat:
Frumosă deși năpți căpu sub roșul
La subli...

Clipul tău ~~este~~ deșinat.

Ion Barbu

SEMNAL

ȘTIINȚĂ, SPIRITUALITATE, SOCIETATE

THEODOR CODREANU

ION BARBU
ȘI SPIRITUALITATEA
ROMÂNEASCĂ MODERNĂ
— ermetismul canonic —

Roman SCUMPU**Extaz și agonie**

A fost cândva o fată frumoasă ca-n poveste
 Frumoasă cum alta în lume nu mai este
 Strălucitoare stea-n puzderia de stele
 A fost regina, crăiasa visurilor mele.
 Eu eram prințul, ea prințesa
 Aflați-ntr-un palat, acolo sus
 Pe cerul înstelat...
 Acolo în palat, trăiam în desfătare
 Clipe de neuitat...
 Cât te-am iubit, iubito, doar Cel de Sus o știe
 Am fost numai al tău, al tău pe veșnicie.
 O! Mulți înfumurați cădeau sub vraja ei,
 Cădeau toți care credeau că erau zmei.

Din toți, doar eu am fost ales
 De ce? Nnicând n-am înțeles.
 O strângere de mână, o caldă-mbrățișare
 Făcea din orice zi, o zi de sărbătoare.
 Spre ea mă purta dorul, era mereu în gând
 Iubirea-ți dă fiorul, e lucrul cel mai sfânt.
 Eu te-am păstrat, iubito, ca pe un talisman,
 S-ar fi putut scrie cel mai frumos roman.
 Eram atât de fericit și-atât de-ncrezător
 În dragostea eternă, în dulcele fior.
 Nici gând c-ar putea fi balsam ucigător.
 Eu nu ți-am spus nicicând, iubito, te iubesc,
 Era de-ajuns în ochi să te privesc,
 Era simțirea, fiorul fără vorbe seci
 Doar din privire știai să mă-nțelegi.
 Tumultul dragostei tăcute
 E mai profund: fior fără cuvinte,
 Trăiam pe-atunci în altă lume.
 O lume de povești cu feți-frumoși și zâne,
 Cu fețe-mpărătești...
 În vraja nopților de vară
 Te-nfiorai de-un cântec de vioară
 Ce ți-l cântam seară de seară...
 Eram atât de fericit și-atât de-ndrăgostit
 Fiindcă iubeam cu-ardoare și mă credeam iubit.
 Dar într-o zi nefastă, pornit-a zvon prin sat
 Că fata de-mpărat plecat-a din palat.
 O, nu! Mi-am zis: nu e adevărat,
 Crăiasa n-a plecat, nu pot fi înșelat
 Că doar prin jurământ pe viață ne-am legat.
 Iubirea sfântă, oricine-o știe
 Nu ține doar o clipă, ea ține-o veșnicie.
 Doar oamenii cei răi vor doar să spună
 Că zvonu-i adevăr, că nu e doar minciună...
 Eram pe-atunci un june credul, credeam fără temeii
 Că sunt doar zvonuri scornite de femei...
 Dar chiar în acea clipă, părea ca din senin
 Un vânt năprasnic și o ploaie cu venin
 Într-o clipită, prăpădenie a venit
 Era clipita când lumea s-a sfârșit,
 Clipita-n care iubirea a murit.
 Pământul s-a cutremurat, cerul, văzduhul s-au întunecat
 Era clipa când idolul s-a sfărmat
 În mii de cioburi, - ce păcat!

Din cer cădeau neîncetat lacrimi amare cu jale-amestecat,
 Vioara din deal a amuțit, privighetoarea din vale a murit,
 Totul e putred, miroase-a spurcăciune,
 Miroase-a hoit, miroso de mortăciune.
 În jurul meu un stol de corbi croncănituri
 De lacrimi, de durere erau prevestitori.
 A murit iubirea, crăiasa a plecat.
 Ce trist e, Doamne, când visu-i spulberat!
 Nu mai există viață, nimic nu mai e viu
 În jurul meu se-ntinde un nesfârșit pustiu,
 Un strigăt disperat veni din depărtare
 E strigătul sinistru: trădare, e trădare.
 De ce creat-ai, Doamne, iubirea pe pământ
 Și n-ai făcut să fie un sacru legământ?
 Și n-ai făcut să fie tot ce-i mai sfânt pe-acest pământ?
 De ce-ai făcut să fie și lacrimi și-ntristare,
 Uitare și trădare, dispreț și disperare?
 De ce creat-ai, Doamne, hazard, fatalitate
 Și-un om neputincios, constrâns, lipsit de libertate?
 Mă iartă, Doamne, de-ți pun o întrebare
 Ce-n mintea mea nicicum răspuns nu are:
 Cât omul dăinuie pe-acest pământ
 Să n-aibă nicio vină când calc-un legământ?
 Orice vei face-n viață, nimic nu e păcat, c-așa ți-e dat?
 Totul e în zadar, totu-i nimicnicie?
 Ce-a fost cândva extaz, astăzi e agonie?
 Sărmane prost cu minte proastă
 Zadarnic te frământă. Această lege
 Oricât ai vrea, nu poți a o-nțelege.
 Mă iartă, Doamne, c-am pătruns în nepătruns,
 Că-mi pun aste-ntrebări ce nu-și află răspuns.
 Mă-ndemni să fi luptat s-aduc prințesa înapoi?
 O floare ofilită nu va mai fi ce-a fost.
 Zadarnic mă îndemni cu vorbe fără rost.
 Sub ochii mei, încet, încet, lumea dispare.
 Cuprins de o tristețe i-aprinzi o lumânare,
 O lacrimă-mi brăzdează obrazul ofilit.
 Din tot ce-a fost să fie, nimic nu s-a-implinit.
 Există soartă, hazard, fatalitate?
 Și-atunci iubirea, trădarea, acestea nu-s păcate?
 Căci ce ți-e scris în frunte-ți este pus?
 Orbecăiam prin noapte, un necuprins imens,
 Mă întrebam: mai are rost viața?
 Mai are ea vreun sens?
 În clipa de restriște, un glas stânjenitor
 Veni de-acolo Sus, un glas poruncitor:
 „Viața-ți este viață, creștine, s-o trăiești, cât este,
 Sublimul vieții, de-l cauți îl găsești
 În răsărit de soare, în fluture pe-o floare
 În susur de izvoare, în foșnetul de frunze
 Într-o livadă-n floare
 Într-un apus de soare, în căutări de foc
 În pasărea ce zboară-n nor.
 Dacă a fost trădare, trecutu-ți-a prin minte
 Vreun gând de răzbunare?
 O, nu ! nicicum prin răzbunare
 Nu afli alinare... și-acceptă, creștine,
 Singurul sfat: iertare, doar iertare.

urmare din pagina 2

Sonetul italian în Evul mediu și în Renaștere (2008), amândouă în tălmăcirea domniei sale și în prezentare bilingvă.

*** Înalță distincție ce se răsfrânge și asupra Academiei Bârlădene**

Prin Decretul nr. 292 din 23 martie 2011, Președintele României, domnul Traian Băsescu, a conferit domnului prof. univ. dr. C. D. Zeletin *Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavalier*, Categoria A. literatură, „în semn de înaltă apreciere pentru meritele remarcabile avute la promovarea culturii în țară și în lume”.

Știrea e de natură să ne onoreze și să ne bucure în mod deosebit, domnul C. D. Zeletin fiind președintele de onoare al aproape-centenarei Academiei Bârlădene.

Menționăm faptul că domnia sa a mai fost distins de către Președintele României, domnul Emil Constantinescu, în ziua de 1 Decembrie 2000, cu *Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Ofițer*, pentru merite deosebite în cercetarea științifică medicală, cu prilejul Zilei Naționale a României.

*** 29 iunie 2011**, sat Bursuci, comuna Epureni. Prima parte a Sărbătorii Teiului, aflată la cea de-a 15 ediție, a cuprins Simpozionul „Cetățuia de la Bursuci în contextul evenimentelor din vara anului 1711”. Cu acest prilej, Elena Monu a susținut comunicarea „Poziția boierilor Costache în vremea lui Dimitrie Cantemir”.

* Prof. Roxana Galan-Oprișan a participat la Cursul național „Abandonul școlar” – mai 2010, Onești, la Simpozionul internațional “Educația de calitate – o preocupare a școlii de azi” cu tema „Educația moral-patriotică. Modalități de formare a convingerii și conduitei patriotice”, 21 mai, la Școala „Const. Parfene” Vaslui și la cursurile naționale „Educația pentru sănătate”, București, 2-4 iunie a.c.

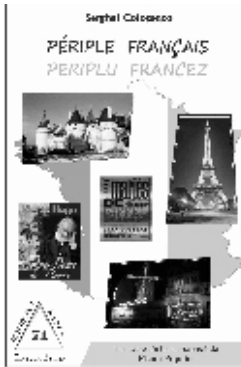
*** Joi, 14 iulie 2011.** „Academia Bârlădeană”, prin Departamentul său de Francofonie, a organizat o reuniune festivă dedicată Zilei Naționale a Franței. Cu acest

prilej a fost lansat monumentalul „Dicționar de Francofonie canadiană”, inițiat de Catedra de franceză a

Universității „Al. I. Cuza” din Iași. Invitații de onoare au fost trei universitari ieșeni direct implicați în conceperea și elaborarea lucrării: prof. univ. dr. Corina Dimitriu-Panaiteșcu, prof. univ. dr. Sorin Pârvu și prof. Alexandru Vlad. Coordonatoarea generală a *Dicționarului*, Corina Dimitriu-Panaiteșcu a prezentat istoricul colaborării lucrării și a donat un exemplar „Academiei Bârlădene”. Din partea Departamentului de francofonie al Academiei, Elena Popoiu a înmănat Diplome de Excelență pentru Francofonie pe anul 2011 doamnei Corina Dimitriu-Panaiteșcu și domnului Valeriu Arnăutu.

Tot în cadrul acestei activități, Serghei Coloșenco a prezentat numărul 72 din colecția „Biblioteca Rebus”: *Périple français/ Periplu francez*, plachetă ce cuprinde careuri și enigmatică în limbile franceză și română. Traducerea a fost realizată de prof. Elena Popoiu. E o premieră în literatura de specialitate de la noi.

Monu. Ca de fiecare dată, profesorul nonagenar a oferit fiecărui participant un exemplar al cărții cu autograf.

*

București, 21 august 2011

Stimate Domnule profesor Alexandru Mănăstireanu,

Am citit cu luare aminte și eu și fratele meu cele trei volume ale cărții Dumneavoastră *Călător... prin vârtoarea vremii*.

Cartea este o încântare! Bine scrisă, într-o frumoasă limbă românească, limpede ca apa de izvor, prin care se exprimă un suflet pur, forjat în frământările aspre, duse pentru păstrarea iubirii de neam, popor și țară românească. M-au impresionat adâncimea caracterului și bogăția experienței de viață. Este o carte sănătoasă, model de cuviință și de evlavie față de valorile spirituale și morale ale neamului nostru atât de încercat.

Desfășurată în colaborare cu Muzeul „Vasile Pârvan”, reuniunea francofililor bârlădeni s-a încheiat cu recitalul de șansonete susținut de prof. Valeriu Arnăutu, care și-a lansat cu acest prilej cel de-al cincilea album personal.

* **Sâmbătă, 20 august 2011**, ora 17. Membrii și simpatizanții „Academiei Bârlădene” au participat la un eveniment încărcat de emoție și pilduitor pentru tânăra generație: lansarea celui de al IV-lea volum memorialistic „Călător... prin vârtoarea vremii (Din aproape, în tot mai aproape)”. Autorul, Alexandru Mănăstireanu, își completează aici un lung periplu de viață exemplară ca om, ca profesor și ca scriitor. În prezența fiicei, Mariana Mănăstireanu, venită de la Paris, au vorbit despre carte și despre autor: Elena Popoiu, Veronica Darabană, Elena

Cartea Dumneavoastră este foarte binevenită astăzi, când subcultura – sau chiar incultura – întrețin o derută privitoare la valorile românești, generând neîncredere și deriziune, neaderență și haos, batjocură și impietate, beznă și deznădejde. Ea așterne o dreaptă lumină peste ceea ce începe să se întunece, peste ațipirea cuviinței și a onoarei, care scad pe zi ce trece. Tipul de dascăl pe care îl reprezentați în chip minunat, este – și trebuie să zic – izvorul speranței în revenirea a ceea ce se îndepărtează, amenințând cu risipirea în neant.

Vă urez multă sănătate.

Aștept prilejul să mă bucur mai mult de prezența Dumneavoastră la Academia Bârlădeană.

Cu profundă afecțiune și stimă,
C. Zeletin

DEBUT**George A. SIMION****Robul Otiliei...**

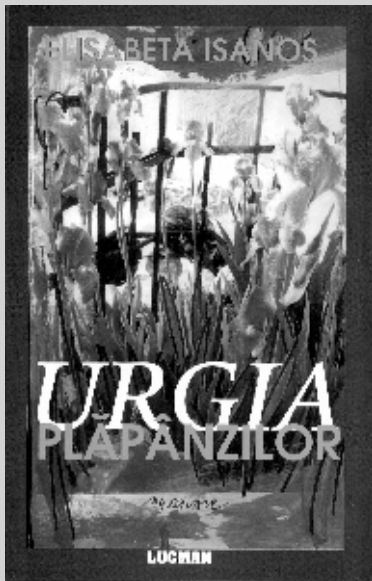
Sunt robul unui demiurg de ceară
din sârma sângerândă viața urlă cetății
tânguirilor mele sclave într-o iubire liberă
câți regi prăbușiți ți-ai ascuns în suflet
înainte de a-l dezgoli lăsându-ți zarurile să
cadă peste ruine, atunci?!...

ecouri topite rugau Ra cu unghiile înfipite
într-o ploaie de spasmele preoților toamnei
și sper frunze să termin zi peste vecerniile
dorului și mi-e sete de lumină ca de-un izvor
ascuns în care curgi privirile tuturor noptilor
dă-mi cheie imperiului să-mi treacă nălucirile
prin vene absintate de verde ca o boală amară
de care voiesc să mă lepăd la sfârșitul coșmarului
cu roșu de zahăr și nu pot, nu pot...

te caut în cărți prăfuite de letargie și simt luna
adiere de hașiș în răsăritul cu gratiile
coapsei tale de sare ca un țăruiș înfipit adânc în
inimă și port cămașa vărgată a unei istorii de
iubire, rob închis în lanțurile uitării, pe vecie...

SEMNAL

Volum de poeme
al Elisabetei
Isanos apărut în
2011 în versiune
română, engleză,
traduceri de
Mihaela Paladi,
și franceză, în
traducerea
autoarei.

Dumitru NEDELEA**Când un război se stinge un altul se aprinde**

Întâmplare sau hazard, mi-a fost dat să văd pentru prima dată în viața mea un adevărat arsenal de război, la 15 ani. În urma evenimentelor, pe care bârlădenii le-au trăit și nu își mai doresc să și le aducă aminte (1946), în acea perioadă când seceta și foametea cuprinseseră întreaga țară, se mai adăugaseră și consecințele celui de-al doilea război mondial.

Un arsenal de război împrăștiat pe toată suprafața câmpurilor bârlădene și care stătea la dispoziția trecătorilor, așa că mulți dintre ei își alegeau ce considerau că le era necesar. Tancuri avariate, tunuri gata de trageri, grămezi de aruncătoare de grenade cu coadă și cu pătratele omobloc, mitraliere, lăzi cu pistoale de diferite calibre, branduri de la cele mici până la cele de 120 mm, măști de gaze, cele mai căutate de tineret erau bombele de avion descompuse – o bombă mare avea cam 100 de kg. Bombele mici de avion erau aruncate în aer cât mai sus și reveneau rotindu-se datorită aripioarelor ; erau atât de sensibile, încât atingând firul apei, explodau de se auzeau la zeci de kilometri. Descoperirea cea mai periculoasă cu efecte distrugătoare a fost acea garnitură de tren tras pe o linie secundară a C. F. R. din Bârlad ce urma să explodeze dându-i foc. Garnitura deținea saci cu pulbere de pușcă. Copiii luau cât puteau duce, apoi o împrăștia în formă de melc și prin ardere se transforma în spirale pe principiul dominoului.

Într-o zi de duminică din octombrie a anului 1945, rămăsesem singur acasă, căci fiind sârbătoare, mama era dusă la bunicii mei, iar tata, ca în orice zi, la bibliotecă. În acea zi, prietenul meu cel mai apropiat, Ionel Călin, se invită la mine, urmând să ne continuăm distracția tot cu mici articole explozive. Eu eram în casă, iar el în curte, vrând să distrugă o capsă de mină. I-am atras atenția că este prea dimineată și că eram certați cu vecinii din cauza deselor pocnituri, dar nu m-a ascultat, rugându-mă să-l las să încerce măcar una, lovind-o cu putere cu o piatră de granit. Capsa a explodat, dar o așchie de granit i-a retezat vârful a trei degete de la mâna stângă. Ce a urmat, a fost îngrozitor: vecinii cereau să fim arestați, alții să le plătim daune, mulți din mulțime să fim dați afară din școli, iar eu să fiu anchetat de organele în drept. Până când a venit tata, de frică, am scos „arsenalul” din pod, ascuns fără să știe mama sau tata, aruncându-l în privată. După ani de zile, când veni și rândul golirii haznalei, în loc de o mașină, au fost necesare două mașini. Când tata a fost atenționat că are de plată două mașini, a cerut explicații, dar muncitorul i-a replicat „ Coane Ghiță, am scos muniție, încât puteai să te lupți cu trei regimente”, la care tata, furios de rușinea ce i-am făcut-o, mi-a interzis pe mult timp anturajul obișnuit.

Ionel Călin, bunul meu prieten, a îmbrățișat ingineria, a devenit constructor de vapoare la Galați.

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală “Academia Bârlădeană”.
Anul XVIII, nr. 3(44), septembrie 2011, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Camelia Stoica, Daniela Stan, Diana Stoica,
Maria-Mihaela Alexa, Mihaela Oportov, Anca Bănceanu.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (scirimpex@yahoo.com)

Tel./Fax: 0335 425302

**Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.**

**Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.**